پښتو

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

ویب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: راز محمد نورزی پکتیاوال

کال: ۲۰۱۶م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډيو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنگ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپيلۍ او د بڼوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر گوټ کې له دې اشعارو څخه په يو شان خوند اخيستل کيږي . زاړه يې د ځوانۍ د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوي ، مينانو ته د راز او نياز رويباري کوي ، توريالي ورسره د تورو په ميدان کې گډيږي او مسافر يې په مسافري کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دي هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلي دي.

د لنډيو ځانگړتياوې

د ديوانونو شعرونه که د عربي عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه يوازې د عربي عروضو څخه بې نيازه دي بلکه د سيلاب (Syuable) سيستم په اساس ځانته عروض لري ، لومړۍ برخه يې لنډه (۹) سيلابه او دوهمه برخه يې اوږده (۱۳) سيلابه ده . د دې اشعار ويل څرگند خصوصيت دا دی چې زياتره پکښې د ښځې له خوا نارينه ته خطاب وی او څنگه چې د ښځې احساسات تر نر رقيق ، تاثيرات يې تر نر اغيزمن او اغيز يې تر نر وخوندور دی نو به لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغيزه زياته محسوسه کيږي ، همدا شان هره يو لنډۍ د ملي موسيقۍ يو داسې نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنگو باندې کيدای شي ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستې ، اتڼ ، غم او د خوښۍ د حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راز راز لحنونو سره سمون خوری یعني هره یوه لنډۍ د ملي موسیقي پر ډول ډول آهنگونو او وزنونو باندې ږغیدای شي ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسي او انګریزي ترجمې سره لوستونکو ته وړاندې کیږي دا د دی راز ملي اشعارو یوه ډیره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرګو نو زرګو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډی شوی نه دی یوازی یوه برخه یې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بیا به زیار باسو چې دا راز شعرونه یوه بله مجموعه د ترجمي سره مینوالو ته وړاندی کړو . د پښتو ژبې داولسی ادب یو ځانګړی شعری صنف یا ټو لګی دی چې شفاهې ادب هم ورته وایې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه یو بیل او بشپړ ډول ځانګړی فورم لری . چې لو مړی نیم بیتي یې نهه سیلابه او دوهم نیم بیتی یې (۱۳) سیلابه کیږی چې دا ځاتکړنې په نورو شعری فورمونو کې نه لیدل کیږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښتون اولس لخوا په دی ټولو نو مو نو پیژ ندل کیږی .لکه: ټپه ، مصره او ټیکی .... چې دی هر نوم ته یو ځانګړی فلسفه موجوده ده چې د بیلګې په ډول یې زه یادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وایې چې د سیلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه دیره اوږده او غښتلی وی او یا داچې چې لو مړی نیم بیتی یې ددوهم نیم بیتی نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دی ځار شم
لکه سیسې چې په کمر ولاړه وینه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وایې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د توری او ډال جنګونه وه او د هغو جنګونو په مهال د جنګ ښه او پیاوړی توره به په مصر کې جوړ یدله ،نو د مصری توری شهر ت ډیر زیات وه او هغه به ډیره تیره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثیر او ښکلای یې د مصری توری سره تشبیه کړی چې د میوند په جنګ کې د ملا لې د خو لې مصره د یا دولو وړده :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په ميوند کې شهيد نه شوې
خدايږو لا ليه بې ننګۍ ته دې سا تينه

د ملا لې د خولې دا لنډۍ د پښتنو د بريا ليتوب او د ښکيلاک د ماتې سبب شوه يعنې دې لنډۍ په پښتنو ز لميانو کې هغه جذ بات او احساسات راو پاروې چې د سر خندنې په رو حيه کې غليم مات کړ او خپلې سينې يې د انګر يزې ښيکلاک توپونو ته سپر کړې او په غليم يې هجوم وروړ تر څو يې غليم پر شا و تا مبا وو .

او بر يې خپل کړ . زما په قبر لاړې تو کړه که يې د ننګ ګو لې په شا خوړلې وينه همدا ډول لنډۍ ته ټپه هم وايې ،او دا هم يو ه د تسميې وجهه لرې خغخ دا چې د لنډۍ تا ثير د سړي په زړه ټپ جوړه وې . يعنې که تورې او ټو پکې ښکاره ټپونه جوړه وې ،نو لنډۍ بيا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولې شې چې يواځې احساس يې کيږې ،خو ليدل کيږې نه لکه دا لا ندې لنډۍ :

باور مې نه شې که به روږغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دې مړ به شمه
★★★
د روغيدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ويشتلې يمه
با نه دې ورو جګ کړه شير ينې
ما ته دې سم د زړه په سر ټو مبلې د ينه

د لنډۍ بله ځا نګړنه داده چې شاعر يې معلو مه نه وې د هر چا يعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خيال

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زړه خبرې دي . بله داچې وخت او ځایې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځای کې ویل شوی دي ،او نه یې چا ته د تعداد پته لګیږی . د لنډیو کتابونه چاپ شوی ، خو د تعداد په اړه یې څوک څه نه شي ویلی او نه یې کوم لیکوال ته څوک منسو بولی شی ،او نه څوک په ویلو کې انتیظار با سی . حتی کله کله یې خلک یو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وایې په تیره پښتنې پیغلې او زلمیان لکه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کیږده
ما ته بي واره ټپه خوند نه را کوینه
****
ما سره سمه سیا لی مه کړه
ما د لنډ یو سپاري لو ستلی د ینه

د لنډیو وو یونکي زیاتره وخت تور سري وي . او د لنډیو ډیره بر خه د ښځو له خوا ویل کیږي ،او یل شوي دي . د لنډیو د منځ ته را تګ په باب کو مه خا صه نیټه نه شته او اټکل کیږی چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لری وخیړونکي په دی عقیده دی چې ښا یې لو مړنې په لاس راغلی لنډۍ او یا په بل عبارت یوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خیژه
یار مې د ګلو لو کې ګو تي ر یبینه (۱)

لنډۍ چې د پښتو اولسی ادب او فلکلور اساس تشکلوی . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر یت مظاره کړی وپښتا نه ځوانان او پیغلې یې د مینې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالی په حا لتو نو کې وایې ، مشران یې په خپلو خبرو کې د ځینو مسا یلو د تا ید لپاره وایې : ،حتی کله تری د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متل په حیث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کیږی ،نو ویلای شو چې په لنډیو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پیښه انځور شوی ده چې دا انځور یدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ویل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وایې . دلته د ټو لنیز ژوند د ځو اړخونو او پیښو یا دونه کوم ،چې په پښتو لنډ یو کې په ځو مره ساده ،روان او ظر یف انداز را نغاړل شوی او یو اوږده کسه یې په لنډو الفا ظو کې بیان کړی .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه ځو حا لته راواخلو ښه به وې .

زه به عاشق سړی پو هیږم
یا یې رنګ زیړ وی یا یې شو نډې وچې وینه

په دی که څو شک نه شته ،چې په عاشقی او مینه کې جذ بې ،غم ، خو شحالی ، مینت ، پیغور او تهمتو نه وي ،چې دا یو حالت هم د لنډیو نه دی او هر یو یې په څبل وار تعر یف کړی ،هر حالت یې ژبه ور کړی او غږو کې یې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هیږی لکه د جدایې به وخت یې عا شق خپلی معشو قې ته د اسی وایې :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر ېښنا چې د با رانه سره وینه

د لنډۍ پيژندنه

د لنډۍ پیژنې په اړوند په ځینو کتابونو ، لیکونو او څیړونو کې داسې راغلي دي :) لنډې په اولسي ادبیاتو کز هغه ادبیات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بریالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان او تصویر کړی دی . (۱) (استاد حبیب الله رفیع لیکی) : لنډۍ یو هغه دوه مسره ایز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره یې نه په قافیه کې سره یو شی او نه په وزن کې سره رابري وي . لنډۍ هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حكمي مقفى ، غير مصرع بيت دى چې لومړۍ برخه يې نهه (۹) څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سيمو کې لنډۍ په مختلفو نومونو ياندې نومول شوي دي البته چې په هر محيط کې به يې د بيلې بيلې وجهې سبب شوی وي ، او هر يو نوم ايښودونکي به د يو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پرى ايښى وي . نو لدې کبله د لنډۍ په نومونو کې اختلاف معلوميږي . څو نومونه چې په بيلو بيلو محيطونو کې وربا ند ايښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د کندهار او پکتيا پښتانه يې لنډۍ بولي چې دا اصطلاع د کثرت په توګه په دوي کې موجوده ده او هم د هري سيمې باسواده خلک يې پيژني .

بل تعريف

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي. يا دا چې په دى ډول نظم کې يو ډول تاثيرات پراته دى ، چې په اوريدونکى په محضى اوريدو سره يو داسې ډول اغيزه کوي چې په خوله يې تعريف نه کيږی او اکثر پښتانه يې په محض اوريدو سره په ژړ ا کيږی او په زړه کې يې يو هيجان او سوز پيدا شي ، نو ځکه يې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنى ده په دې نظم باندې ايښى ده. راورتې :)) د پښتو مشهور اديب چې په قام انګريز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته يې ډير خدمت کړی دی ، د دې پورته قول يې تاييد کړى دى او لنډۍ په باب کې ليکی : ((د پښتو ژبې يو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسيقي په ذريعه ويلی کيږي ، د زيات جوش او حرارت نه ډک دی ، او ماته د دې په ذريعه خپل وطني او ملي سرودونه را په ياديږي ، چې .. ۱۰))

د لنډيو ادبي او معنوي ويش

لنډۍ د پښتو په فولکلوري ادب کې يو ځانله فورم دی چې د شکل له پلوه ډيري زړې دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دی چې د پښتني ژوند ټولي خواوي پکې په واقعي او طبيعي بڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځور شوي دي او سړی د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باریک موضوعات پکې پیدا کولای شي چې په نور سندرو کې بیا په دي کم و کیف نه دي بیان شوي . (۱)

د لنډیو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دین ، قوم ، ژبه ، نیکونو میړاني ، ز ړورتیا او نورو اوچتو صفتونو ویاړ کولو ته فخر ویاړنه وایی . حماسي هغه شعرونو ته ویل کیږی چې موضوع یې ، جنګ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتیا ، ننګ غیرت ، توره او ویاړنه وي . لکه لاندې لنډیو :

علم دریاب کوشش کشتی دي
په کشتی کینه په دریاب و ګرځه میینه

****

چیرته چې علم حاصلیږي
هلته به خاوری کړمه غوښي خپل هډونه

****

مورې لنډی توره مې راکړه
پر دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له میونده روغ راستون شوي
خدایږو لالیه بې ننګۍ ته دې ساتیــــــنه)۱(

ګودر او لنډۍ

ګودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنګینه پاڼه ده، چې له نوم څخه يې د سړي زړه ته دیدنونه، مینه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښایستونو د یوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنګه چې دنــــــوم څخه معلومیږي چې ګودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسیموکې دګودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دګودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منګي او ماذدیګري کلمې راځي .داهغه کلمـــــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمــــــوکې ستایـــــــــــل شوي چې انسان داوریدولو توان په ځان کې نه ويني چې په اوریدلويې دځوانی جزبه او د مینې ولوله راپاروي . دپښتنو په سیمه کې دګودرغاړه په مازدیګري کې د پېغلو په تودواکاړو ګرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کیږي . ګودر چېرې چې ښکلې او مستې پيغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مینو دیدنونه کوي. ګودر د ویالې او چینې سره هغه ځای ته ویل کیږي، چې په هغه ځای کې د منګي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکیږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنیو ابو د پوره کولو کار اخیستل کیږي، چې ګودر ته معمــــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د ګودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښیږي. څرنګه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سیمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستیو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له ګودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې ګودر ځانته په دنیايي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شریکوي او د خپلو يارانو سره د دیدن څخه خوند اخلې، څوک په کې نوی د يارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو يارانو ته ټينګښت تارونه تړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته یوه پښتنه انجلۍ د خپل یار د دیدن لپاره په ځان تکلیف مني او کوز ګودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په یوه تېر دوه ښکاره کوي، چې وایي:

اوبه د هر ګودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز ګودر ته ځمه

دلته د ګودر په بهانه د یار د دیدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مینې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مینې لپاره په ځان تکلیف ګالي او د یار دیدن کوي. په ګودر کې نه یوازې د انجونو خنداګانې او د بنګړو شرنګهار شتون لري، بلکې هلته د ګودر څخه یوه ځه لرې په هغه سیمه کې چې ګودر ورته ښه مالومېږي، ډېر زلمیان هم لیدل کیږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د یوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخیست مینه

دلته د سالو یا ټکري سور والی او هغه هم د یوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځینې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مین زړه زخمي کوي. او یا هم کومو زلمیانو، چې د ګودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولګه لیدلې وي، هغه بیا ځان د ګودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او یا هم انجونې یې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر یې کیږدي. لکه چې وایي:

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جینکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د هغه ګل یادونه شوې، کوم چې د ګودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې یې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښایست لپاره ټوکوي، چې د خپل مین زړه پرې ټکور کړي. یا هم ځینې میینان ګودر ته د ټولو انجونو او یا هم د جوړه انجونو له تګ څخه سرټکوي او د خپلې مینې سره د بلې انجلۍ راتګ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وایې:

په ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتیږي، چې پښتانه انجونې یوازې حتا ګودر د اوبو پسې هم نه لېږي، یا یې کشره خور او یا هم کشر ورور ورسره لیږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی یې د خپلې مینې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوره او نیږدې څه نشته خو کله چې یوه نجلۍ په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وویل شي هغه خپل ډک زړه ګودرته وړي اودګودرپه غاړه دخپل زړه بړاس اوباسي . کله چې دګودرغاړه په شنواوسرورنګونوپټه وي نوځوانان یې بیاپه شعرونواولنډوېو کې انځوروي :

پرګودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې توروااوبو اورواخیست مینه

کله چې په ګودردنجونوسره ، سپین او شنه ټیکري راغونډشي چې ددوي دټیکریودرنګونوتیزوالی دومره تیز وي چې داوبورنګ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ویونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وایې چې کله سور سالو په ګودر راښکاره شي دغه سور رنګ دومره تیزوي لکه داور تاو چې سړی سیزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بیاهم هغه تاثیرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هیڅ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

يار مې تو پک زه يې مر مې يمه
په تورو غروکې يې ويشتم ورکه يې کړمه
****
ورشه د يار خبر دی واخله
چې بی د يدنه دی سا ته ليو نی شونه
****
ما ز ديگر چير ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه
په لنډيو کې انځورونه او تشبيهات

په ښتو لنډيو کې انځوړ يز کليمات ،تشبيهات او هم وزنه لغتونه په ډير هنری وروان ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډی مو جود فورم ورته يو خاص خوند او ښکلا ور ښلی ده لکه دا لنډی :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاگرد ته لښته خو ځو ينه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبيه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت بايد د يوي لښتی سره تشبيي نه شي ، خو د لښتی تاندوالی او د گوزر کيفت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبيه مانا ته ډير قوت ور ښی او که يو بل ماناوې تړاو ته يې ځير شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاگرد دی ته اړ با سی چې د يو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځايه نه ده ،چې د يار زلفي هم سړی ته د مينې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وايې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدرګه که محبت راسره نه وایې
یک تنها به به خو نخوارو لارو تلل څوک

که په لنډیو هر څومره وغږیږو ،نو د بس ټکی به پیدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قیمتی او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صیدل یې نا شونې ده او د یادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(یواځی په پښتو پیرزو کړ یده . نوری ژبې له دی نعمته بې بر خی دی او کمال یې په دی کې دی چې دا داولس خبرې دی واو داولس د زړه خبری دی او داولس دزړه نه راوتلی دي ،ځکه نو داسی څوک به نه وې چې لنډۍ یې زده نه وې یایې نه پیژنې ،ځکه په لنډیو کې زیاتره د ټو لنې حالات ، ټو لنیز ژوند ، او د چا پیریال په اړه مفا هیم رانغاړل کیږی ،حتی کلتوري مسایل په ډیره ساده ژبه انځور شوی دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دی خداي رضا کړل
د ماما ګانو به دي زنې ونیسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړی حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول یوه حتمې خبره ده ، خو کله کله یا په اکثره ځا یونو کې ماماګان هم ددي صلا حیت لری چې نجلۍ دواده او یا په عامه اصطلاح دبر خلیک په ټا کلو کې رول ولری . چې په پورته لنډۍ کې مې مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او یا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دې یو دادا خبر دی زړه دی چو ینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته هم د کلیمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې یا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاګه شي ، نو بد عواقب به ولري . خو د مینې جذبات بیا کله کله انسان ته دومره جرعت ورکړې . چې انسان د خپلې ټولنې او ټو لنیز قانون نه سر غړاویې ته مجبوروي . لکه دا لنډۍ :

په توراور بل مې جنګ جوړ یږي
زما بې غوره یاره څه چې تر ینه ځونه

چې البته داحالت د ینې استعراق یا جنون مرحله ده چې سړی خپل استو ګنځی پر یږدي . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد یدیږي . خو په هر صورت ملامتیا ددي می لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمینې نازولی حالت ته جنون وایې (نو چې د سړی مینه دیره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کیږي . دوی چې جنون شی ، نو د دونیا ټول خواره او د معشیت ژوند شاکړي او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی .او خپل هر څه د خپلې مینې نه قربان کړي . هغه د اختر و صیب خبره چې

سرو مال به درته دوه په میدان کیږدم
کومه ورځ چې ستا د مینې جواری شوه

نو دغسې پښتانه مینان هم ځان یو له بله قربانوي . او دا خو ښکاره ده چې ښښتانه په قربانې او ځان تیرونه کې نوم لري لکه دا لاند ې لنډۍ :

د غرغری میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خیژوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو معشو قه بیا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او وياړی ،چې دا قر باني يواځی او يواځی ددي مينې ته ورکوی . او خپل سپيڅلی روح د يوی سپيڅلی مينې قر بانوی . او وايې :

خاونده ټوله مې تری زار کړی
زما په سر يې غرغري منلی دينه

په بای کې دومره وايم چې لنډيو ته زه دومره عقيده لرم چې که په پښتو کې هيڅ شعر نه وايې او يواځی همدا لنډي وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وايې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پيرزو وکړی

عمر دی ډير شه خپله ياره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ينه
د ګودر اومنګي انځور په لنډيو کې
اوبه دهر ګودر خو ړی دي
جانانه ستا لپاره کوز ګودر ته ځمه
****
اوښکي مې سيند غوندې بهيږی
بيا به د سيند د غاړی نهکوم سيلونه
****
بيلتونه چيرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې پاتی شينه
****
پرګودر سور سالو ښکاره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

****

پلارېې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منګی راړکو ینه

****

په ګودر څه ټکه لو یدلی
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

****

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

****

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکي مې شوکوی سرکې مې ړد ینه

****

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه ګودرونه

****

د کشمالو منجیله وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خو شبوی دی د منګی د بیخه ځینه

****

دګودر غاړه ورته نیسه
د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دګودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

****

که دی زما دیدن یاد یږی
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړی ګودر ته راشه
زه به منګۍ په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه
په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه

****

ګودر ته ځم راپسی راشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

گودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منگی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

****

ما دگودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنگړی په قبر ږد ینه

****

منگي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نۍ منگی په لپو ډکو ینه

****

یو گوټ اوبه منگی نه راکړه
د وصال تږی یم اوبه بهانه کومه
مات کودړی
دگودر په غاړه پروت و مات کودړی
و یلی زه وم روغ منگی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات یوه ځلمی کړم
یوی پیغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عیان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات کوډړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډیر مین په دی ګودر دې یو ځای شوی
ډیر منګي دلته مات شوی لند بیان دی (۱)
په لنډۍ یو کې دګودر انعکاس

اوبه د کوز ګودر خوړی دی
لیلا د یار لپاره بر ګودر ته ځینه

****

اوبه دکوز ګودر خوړی دی
زه د مین د پاره بر ګودر ته ځمه

****

او به د کوز ګودر خوړی دی
د لیو نی د خو بی کنګل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

****

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منی ما تی ګډوینه
****
پاس په ګودر ولاړی ګله
نصیب د چا يې او به زه در خیژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د ګودر لاري راڼیزو نیولی دینه
****
پټ د ګودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه
****
پرګودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه
****
پر ګودر ګنې ونی کیږده
چې شا لیلا منګی په سوری ډکو ینه
****
پر ګودر نبنه راته کیږده
د ما زد یګر اوبو له څمه وا به يې خلمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ګودر څه بلا لګیږی
چې کشر ورو یې بدرګه ورسره ځینه
****
په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګیده
****
په لوی ګودر دی ځنې پری ولی
په نری بادی یې وچوی مین دی کړمه
****
پیغله ګودر ته روانیږی
زړه یې منجله کړو پری منګی راوړی مینه
****
تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بیغلو جنګدی منګو تې ګذاره وینه
****
ته د ګودر غاړی ته راشه
ما په منګی کې پراتې راوړی دینه
****
ته ماز دیګر ګودر ته راشه
په ګودر کیږی په اسانه دیدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه

****

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه

****

خاونده بیادی مازد یگر کړ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونه

****

خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه

****

داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه

****

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه

****

دا سرې منگولۍ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسري منګولې نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکیز ګودر ته ځینه

****

د جلا لا ګودره وران شې
په جنکودی سا لنډۍ ولګاو نه

****

ددی ګودر غاړی ته ګوره
نرۍ لګی دی پیغلی زړونه ودیتوینه

****

دګودر خواکې ونې کیږده
چې شا لیلا منګی په سیوری ږکوینه

****

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه

****

دګودر غاړه به ښا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

****

دګودر غاړه پری ښایسته ده
ځا نګه دی خدای شامدام روغه لر ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه
****
دگودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
****
دگودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
****
دگودر غاړهيې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاویزونه
****
دگودر غاړه دي اغزي کړه
په سترگو ړوند شی بخملی پښي لرمه
****
دگودر هر بو ټی داروده
چې لگیدلی پری د پیغلو پلونه
****
دگودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لگو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر هر بوټی تازه ږې
هرمزد یګر پری جو نې سترګي لګو ینه
****
دګودر هر مازد یګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
****
دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
****
د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټي راوړی د ینه
****
د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و یني دکو ینه
****
د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د یګر ګودره وران شې
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه

****

زلفی يې بيبا پر مخ خوری کړی
د ماز د يګر ګودر له څی ځان سنګارو ينه

****

سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ويشتمه

****

سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

****

شاه دګودره روانيږه
زما نږ يږی د زړګی پا خه برجونه

****

شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه

****

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

شال يې په سر اوړی په غاړه
گودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه
****
شو مازد يگر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز گودر له ځينه
****
شو ماز د يگر گودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه
****
شو ماز د يگر گودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه
****
که ته ر يښتيا پر ما مين يې
د گودر غاړه اجاره واخله مينه
****
گودر ته ځم را پسی را شه
يوه شيبه به دی په شه زړه وو ينمه
****
گور له ځم را پسی راشه
منگي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ينه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر له ځمه را پسی را شه
ما په منګې کې پراته را وړی د ينه
****
ګودر ته دواړه خو يندي راغلی
يوه يې ويشتل کا بله يې غشي ټولو ينه
****
ګودرته ځم راپسی راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
ګودر ته ځم راپسی راشه
وخت مازد يګردی چې پری وکړو د يدنونه
****
ګودر له غبرګې خو يندی راغلی
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ينه
****
ګودر له ځمه خو شحا ليږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه
****
ګودر ته ځی په مخه راغلې
ګيبی ګيبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ينه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر کې سرې لمبې شوې پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه

****

ګودر شو ګرم مازد یګر دی
لیلا همزولو سره قینچ مکیز کو ینه

****

ګودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه

****

ګودر له ځم چې مانګی مات کړم
سپو ږمۍ زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه

****

ګودرته ځی ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه

****

ګودر له ځی او پښو ته ګوري
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودرکې هره ورځ اختر وې
منګې په سر ورله راځي جو نی سيلونه
****
گودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښيږی شنی پاخي کټه بازونه
****
گودر دی عمر له اباد وې
مازد يگري پکې وی اخترونه
****
گودربادشا منگی وزير دی
وزير هميشه د خپل يار سلام کو ينه
****
گودره ټول درته لو گی شم
په سور سالو کې ليلا ستا خواله را ځينه
****
گودرکې هره ورځ اختر وې
رنگ رنگ پکې وی د خو بانو محلسونه
****
گودرته راغلی برابره
يا خو لگی راکړه يا منگی در ماتو مه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر دی عمر له ودان وې
په دې بهانه د جانان وکړم د یدنونه
****
ګودره بخت دې غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
****
ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه
****
ما زد یګر تل لری خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه
****
مازدیګر پیغلی ښی اغلی
منګې په ولو دګودر غاړی له ځینه
****
ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګې مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه
****
منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیږی د یدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه
****
ولی به زه ور پسی نه مر م
اوږی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه
****
وخت د ځوانۍ مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه
****
هغه ساعت به کله راشی
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه
****
هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه
****
جنی د پلاره دی ویر یږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه
****
چې ماز د یګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مازد یګر شی عاشقان ژاړی
چته له خیاله منګی وړی په ګودرونه

****

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بې ګودره ګډ یدم اوبو به وړمه

د لنډیو په هکله د لیکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وایي

استاد حبیب الله رفیع

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

لنډۍ، مصرۍ ، ټپې

په لنډیو کې خندونکې توکي

محمود نظري

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان غږ راډيو سره د استاد حبيب الله رفيع دمرکې متن

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لويو غرو د خدای نظر وي
په سر يې واورې په لمن يې زېړ ګلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هيواد د ادبي او کلتوري ژوند خښته کېښوده او د ليك تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فکري يون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ويدي او اوستايي سندرو تر څنګ سترګې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښيرازه ګلبڼ کې د لنډۍ په نامه يو داسې ګلبوټی هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنګ او د هرې څانګې خوځښت يې بېل آهنګ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې ووېلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال ښکارندويي يې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې يې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډيو هم د پښتنو د ودونو او ښاديو دوراګانو ملتيا وکړه او هم يې د دوی د جنازو او تابوتونو ويرونه وکړل.

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او باندو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سيلابي او څپه ييز جوړښت لري او لکه له نامه څخه يې چې ښکاري يو لنډ بيت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، يوه لنډه)۹(سېلابي او بله اوږده ديارلس سيلابي، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ايجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبويه عطر جوړولای شي. د مينې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت يې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولي يو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مين بېلتون ته هرکلی کوي او داد ورکوي:

بېلتونه راشه سترې مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

ګودر د پښتني ټولنې يوه ټولنيزه مؤسسه ده، په هرکلي او تپه کې يو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم ځنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیدن هم په گودر یا د گودر په لاره کې کېږي، نجونې گودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوگانو سیالی کېږي، یوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په گودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولگېدنه

مینه او وفا د پښتني دنیا یو زرین او متین اصل دی چې ژمنه یې وکړه بیا ماتېدی نه شي او چې قول یې وکړ بیا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مین مینې ته د مینې په دنیا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښاني راکړه
که په قیامت یې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې یوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مینه او صمیمیت، لورینه او یو پر بل پېرزوینه هم یو زرین اصل دی، یوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مینې او لورینې ژوند لري یوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ځښتن مجبورېږي ورۍ له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، څښتن مجبورېږي ورۍ له کوره وزي او په خوارۍ مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو ورۍ تلی څښتن یې وریادېږي، مړۍ یې په ستوني کې نښلي او د صمیمیت او لورېنې داسې ازموینه ترسره کوي:

اشنا مې ورۍ رانه تللی
چې دسترخوان لره ورځم ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتني ټولنه کې د مینې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مینه رسوا شي نو بیا د مرګ استازی رارسېږي او د مینې انتقام اخلي، مین په همداسې اغزنو حالاتو کې مینې ته زړه ښه کوي او له مړینې وېره نه کوي خو له مینې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مینه

یا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وینې ځینه

پښتني دنیا د ښو او غوره اصولو ترڅنګ ځینې ناوړې او ناروا وې هم لري له دې څخه یو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه دیوه ملیح او مظلومانه احتجاج په توګه کار اخلي او خپل ښتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د ګلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو ګوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پیدا کېدلو او د وګړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هیله لري چې ماشوم ولري او په کور کې یې زانګو وزنګوي، یوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې یې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزیه لهجه داسې وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا مزګۍ نشته
زما همځولي زانګو ګانې زنګوینه

لنډۍ یو سرتړلی زنځیر دی او یوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه یوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د یوه خواږه ډیالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې یوه خواږه سوال او ځواب سرته رسوو چې د مینې رازونیاز په کې شوی او د ټولنې بندیزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپینه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخیلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وایه
زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه
مینه ځواب منطقي نه ګڼي :
مور به مې داسې راته وایي
منګی دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه
مین منطقي ځواب جوړوي او وايي :
بیا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګی په خټه زه په ګټه ولوېدمه
ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وايي:
چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکاږه غاښونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه یې په بله ژبه کې ساری نه دی لیدل شوی، پښتو لنډۍ یو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بیت یې ۹ سېلابه او دویم ۱۳یې سېلابه دی، چې په ټولیز ډول ۲۲ سېلابه کېږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډیو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبیب الله رفیع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته یې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکیمي: که لومړی د لنډیو د نامه په اړه راته ووایاست، په ځینو سیمو کې ورته لنډۍ وایي په ځینو کې مصرۍ او په ځینو سیمو کې ټپې وایي.

استاد: دا چې لنډۍ د یو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قېمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پیداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پیداشي چې یا یې نه وي زده او یایې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرایطو سره سم نومونه ایښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځینو خلکو تعبیرونه ترې کړي لکه یو تعبیر یې دا دی چې لنډۍ یو لنډ شعري ټولګی دی، یعنې نهه سېلابه یې لومړۍ مصرۍ ده او دیارلس سېلابه یې دویمه مصرۍ ده او دا ټول دوه ویشت سېلابه کېږي، له همدې امله ورته لنډۍ وایي. بل تعبیر یې دا کړی چې لنډۍ د مار یو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی یعنې ډېر اغېزمن دی او د چیچ زهر یې ډېر زر اغېز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن یې بولي لکه لنډۍ چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ويښوي او څپاند کوي يې، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وايي، د ټپې هم ډېر تعبيرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري يعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وايي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا يې يوه معنا ده او بل مصرۍ يوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړي د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخيستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځينې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غريبۍ، غريبۍ په هغه وخت کې چې يو څوک مسافر شي، يا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وايي، دې ته غريبۍ وايي، غړنګې هم ورته وايي، ډېر نومونه يې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثير څخه اخيستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ يو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره يوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه يو سر تړلی ځنځير دی چې موضوع بل ځای ته نه ترې ځي، په دوه مصروکې يو ښکلی مضمون ځايېږي او انسان ته يو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زيات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زيات ارزښت ورکوي.

حکيمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژيدۍ ډک يو ډول ژانر دی، ځکه چې له دريو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخيستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نشته د مصرۍ تورې واورونه، يا لنډۍ چې له ماره اخيستل شوې يا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخيستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ يوازې يو تراژيدي ډول شعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژيدي يوازې دغه حالت ته نه وايي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، يعنې له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژيدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصوير لري:

په ګودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترۍ مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوینه

د پښتونولی ټوله فلسفه په دې يوه لنډۍ کې راټای شوې ده.

ځان يې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وينه

دا د غربت يو لوی تصوير دی، د پښتنو د غربت خو په عين حال کې د ښکلې ذوق ښې ثليقې، يعنې غريب هم کولای شي چې د ژوند په مسايلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ يوازې تراژيدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتني ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، يعنې دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډيو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکيمي: تاسې يو وخت ويل چې په لنډيو کې ډراماټيکې لنډۍ هم شته، چې په لنډيو کې خبرې اترې شوې، د يوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپينه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخيلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووايه

زه له منګې سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وايي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وايي

منګې دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بيا وايي

د مورکۍ ځواب دې ده داسې

منګی په ختږه زه په زغه ولګېدمه

او بيا چې ځواب منطقي هم وي ورته وايي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ملاله خوله مې کېکاږه غاښونه

دا ډول دي لکه:

زړه مي له سترګو ګیله من شو

چې دیدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

سترګو له واره ځواب ورکړ

چې مین ته یې اوښکې بیا زه تویومه

دا ډول ډراماټیکې لنډۍ ډېرې زیاتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډیو کې ځای شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وویل چې لنډۍ سرتړلی ځنځیر دی، لیکن په پوښتنه او ځواب کې بیا سوال په یوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بیرته یې هره یوه ځانګړې سرتړلی ځنځیر دی.

حکیمي: د کاکړیو غاړو سره که چېرې سرې لنډۍ پرتله کړي، کوم ډول به یې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصویر او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځوا کمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پیدا نکړې چې یا یې لنډۍ ویلې نه وي او یا یې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړیو یا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وایې چې لنډۍ دوه ویشت سېلابه ده او هغه یا څوارلس سېلابه دي یا شپاړس سېلابه دي هغه معمولا څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرې یې یا اوه او اوه سېلابه دي یا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه یو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، هغه هم تقریبا د لنډیو په لار روان یو ټولگی دی، د ژوند ټول مسایل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنیزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځینو ځایونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسایل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسایل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرگ به ستا له لاسه وینه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزایل لنډۍ ډېرې کمې پیدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بیا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارگل په سگرېټ ورکړو

دی وایي:

زما دي خاورې شي ځواني، چې ستا چارگل په سگرېټ ځي.

نو په دې کې د سگرېټ، اورگاډی او نوي مسایل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسایل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډیو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، لیکن په هر صورت، د لنډیو کړۍ لویه ده، او د کاکړیو وړه ده، نو په همدې اساس یې هېڅکله له لنډیو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکیمي: تاسې د نوو خبرو یادونه وکړه چې په کاکړیو کې ځای شوې او په لنډیو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډیو کې هم داسې بیلگې اوس شته، لکه یوه طنزیه لنډۍ وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبر مې سورۍ کړه حال مې ګوره

چې مبايل مې اوس آنتن نه ورکوينه

يا بله يوه وايي:

چې دې ياري په مسېجو شوه

له داسې مينې دې خپل ځان ډيليټومه

د دغه ډول کلمو يا هم د نورو کلمو راوړل په لنډيو کې څرنګه کار دی؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دی، دا چې ځينې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډيو په څنګ کې يې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې يې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سايکل يا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډيو کې زياتې لنډۍ شته چې د طالبانو، يا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

يا نور ژور ژور منطقي مسايل دي چې په لنډيو کې رانغښتل شوي دي، ليکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر يې په ولس کې ووايي او شاعر يې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته يې موږ د ولس له خولې راواخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله داسې کېږي چې يوه لنډۍ يو ځاي يو ډول ويل کېږي خو بل ځای په بل ډول، لکه:

يار مې د خوست زه د تيرا يم

خدايه خوست وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځای داسې ويل کېږي چې:

يار مې د کوټ زه د تيرا يم

خدايه کوټ وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دی؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شی هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شی دی، له يوې خولې بلې خولې ته ځي، له يوې سيمې بلې سيمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پيدا کوي چې غواړي پکې د خپل پايښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې يار مې د کوټ زه د تيرا يم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تيرا وي پنځه ورځې وروسته يادېږي ځکه که له خپلې سيمې سره مينه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سيمه ييز اتلان پکې بدلېږي، په يوه لنډۍ کې په يو ځای کې يو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځای ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځای مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتی لنډۍ يو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږميه سر وهه راخېژه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

دا (جون زانولسونیو) یو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وایي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آریایان به د شپې لخوا د سوما د بوټي د لو کولو لپاره غره ته تلل او بیا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوی د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شیره یې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ویست او ټول به راټول وو بیا به یې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به یې شیره ایستله او له هغه به یې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به یې استفاده کوله. دا لنډۍ یا له څوارلسم وړاندې ویل شوې، یا په داسې ځای کې ویل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي یا هر څه چې دي د مینې لخوا دا لنډۍ ورته ویل شوې ده چې

سپوږمیه سر وهه راخېژه

یار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبینه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه یې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه یې همداسې پرې ایښي دي.

یادا چې:

مازدیګرې دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوي رېښتیا به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس گوري چې مینه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازیگر دی نو وایي چې:

مازدیگری دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې ریښتیا به شینه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کلیمې یې نوې دي او ټولې بدلې شوې یوازې فکر یې را لېږدولی دی، ما وویل، چې هغه یو کس جوړوي، لیکن د کس په نامه څکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه یې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شیان ترې توږي، او خلک پکې ښکلې ښکلې لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځایونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا گرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکیمي: تاسې د څو لرغونو لنډیو یادونه وکړه د تاریخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځایه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهیسې ویل کېږي.

استاد: د لنډیو لرغونتوب د آریایي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاریخ کې یو عجیب ابتکاري کار کړی هغه وایي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، لیکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده، یوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ویدي سندرې دي، ویدي ورکې سندرې دي د آریانا ویجه په خاوره کې کابو څلورنیم پنځه زره کاله پخوا ویل شوې دي، بل د ریگوېدا ده چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدنې پیل شوې او آریایان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، یوه برخه آریایان پاس ته ولاړل یوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ریګویدا سرودونه ویل شوي چې پکې د پښتني سیمو د قبیلو، سیمو، سیندونو او ځایونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کلیمې هم لیدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبیات پښتو ژبې ته له آریایي ژبو څخه له ویدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنی سندرې د ماشومانو او میندو سندرې وروسته لنډۍ دي، دا له همغو آریایي سندرو څخه ډایرکټ یا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه موږ د ماشومانو او میندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سګنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقیما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسیندکو... هېڅ معنا نلري، یا هم اللؤ لؤ...

بل د ویدي سرودونو یوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ویشت سېلابه دي، شمېر یې نه او دیارلس نه دی خو ټولګه یې دوه ویشت سېلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زیات وزنونه په اوستا کې شته، اوستایي سندرې دي چې د هغو زیاتره په اوو او اتو سېلابو کې ویل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې وروستني وزنونه یې په هغو ژبو کې هم لېدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پیدایښت سره سم دی کله چې پښتو د آریایي ژبو په کورنۍ کې سترګې غړولي ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترګې غړولي او ځینې شیان یې تیار له هغه ځایه را اخیستي او په خپله ژبه کې یې حل کړي دي، او ساتلي یې دي چې تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډیو ژوند ډېرو لومړیو کلونو یعنې څلورو څلورنیمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکیمي: کله مو د لنډیو په تاثر کې کوم شعر لیکلی دی او یا له لنډیو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې یوه خاطره لیکلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې پرمخ څپېړه راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډيو په غېږ کې لوی شوی يم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنی پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی يم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ويلې يا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې يو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به يې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به يې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو څېرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لويې لويې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لويې لويې څېرې به مې ليدلې چې تر اوسه يې زما هغه تصوير په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډيو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم ليکلې، يوه لنډۍ چې هغه وخت ما ليکلې وه او بيا يې د ځينو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناڅاپه ټک شو په زړګي يې وويشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما ليکلې وه او اوس يې د ځينو ځينو له خولو اورم، نو زه ويلې شم چې زه د لنډيو په غېږه کې رالوی شوی يم او له لنډيو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډېر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه يې هيڅ ټولګی ساری نه وينم، زه يې د نړۍ په پرمختللي ادب کې هم ساری نه وينم، نه دا چې زه پښتون يم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډيو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درويشتو سيلابونو کې يې سمندر را نغاړلی دي هغه په کوزه کې سمندر کيسه ده، ځوانانو ته زما توصيه داده چې د لنډيو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټولې يې کړي او ويې ليکي څکه يو شمېر د لنډيو ټولګې چې خپرې شوې دي يو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بيا هم د اصلي او مصنوعي لنډيو تر منځ توپير شته، داد ځوانو فولکلوريستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخيزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دوديزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بيانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دې راستی دی چې منکر نشې مينه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شړک مې وينې ځينه

ډېر داسې مسايل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بيانولای شي، دغه راز نور مسايل هم بې له وېرې او محدوديت پرته مطرح کېدلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډيو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډېري خواوي په کې په واقعي او طبيعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي.

ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړې دينه

لنډۍ هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غير مصرع بيت دی چې لومړۍ برخه يې نهه (۹)څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳)) څپې وې

په ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپېلۍ او د بڼوال په درو کې په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانی د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږي او مسافر يې په مسافري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپېڅلې دی.

گودرته راغلی برابره
يا خو لگی راکړه يا منگی در ماتو مه

لنډی ځانگړي ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مينه ، ښکلا ، مېړانه، ننگ په ښکاره توگه بيانوي.

چم ته انگرېز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډيو يوه ځانگړتيا دا ده چې زياتره يې د ښځو او پيغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ويل شوی دی نو يوه لويه برخه يې د ټولنې کرغېړنو دودونو ته گوته نيول شوی او هغه يې په طنزي توگه ويلي او غندلي دي.

د شين کيدو اميد مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې يمه

پټې دې گرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه وړو گرمه يمه

اود لنډيو يوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ويل شوی ډېر يې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه گيله ده

که مور او پلار دی خداي رضا کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماما ګانو به دي زنې ونيسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش ديدن کومه

لنډۍ يا ټپې هم لکه نور ټولنيز ادبيات د ټولنيزو ستونزو او فسادوتو يادونه او غندنه کوی او په ملنډو هغه يادوی

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نی منګی په لپو ډکو ينه

طنز چې دټولنې او اخلاقي خواريو ،عيبونو او فسادونو برملا کولو ته وايي چې په رمز ، کنايه اوناز ويل يا ليکل کيږي

يا په بله وينا:

ويلای شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نيوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره ليږينه

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره ليږينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه طنز ديوې ټولنې دوګړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه يې دټولنې له سياسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنياتول دسړونشته
تول دپيسودی مسليان خانانوينه

ځوانانوزوريه بزګری کړئ
سپينې پايځې دزروځلي ورانوينه

ځواني دزرو روپواس دی
دبيلتانه پيټې چې وړي سوده به شينه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنيزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شيندلي نه دي
چې دخراغ په رڼا غواړې ديدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ويل کيږی يانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهيږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي
قندوشکرې تويوي چې ترخه دينه

يوازې پوه او هوښيار خلک له طنز نه خوند اخيستلای او پر پوهيدلای شي او ناپوه يې يوازې خندنی اړخ ګوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بسم الله کتې ته ورخېژه
دنجلۍ کتې دجنغوزي دئ مات به شينه

طنز د هجو يو ډول دي خو د هجو توندي اوتيزي نه لري.
یانی هجو مخامخ د چا عيونه ورته وايي يا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ويل کيږی چې په رمز نه پوهيږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوتکوګوزارونه

جانانه دادې خه عادت دی
چې پټه پټه ياري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ويونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دينپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چې اوږه نه خوری بوئ ترې نه ځی
چې ياری نه کړې څوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې يارده چې کوي اشارتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هزل بيا هغه دی چې پر چا باندی بد وايي

چې پر زينه ختلې نه شې
نامردې ولې دې گيبی پرتوگ کاونه

هزل د ويیپوهنې په اساس هغه شوخی ته وايي چې د جد(پند)ضد وی

پيزوان مې ستا په بريت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی توندې لوڅې او بدې خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرگې اوښکې ځې خوله درکومه

پر ما دې کلی گمانې کړ
نامردې مه خوره تر منگې لاندې څرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وايي چې د هغه ويل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وايه په کوم بارخودې خوله ولگومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه دغه خولګۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړې
اوس دجستوپرڅوکوڅې چې پیغله یمه

بیابه زه تورکمیس ونه کړم
زمادسپیني سینې رنګ یې واړاونه

ټینګه مې مه نیسه په غېږ کې
تې مې واړه دې سرېنې بالغه یمه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولې ښوروی لنده دې کړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړي
په خوندیې نه دی خپل قلنګ جاري کوینه

څانګې راښکته شه خوله راکړه
که زه درپورته شم راماته به دې کړمه

هزل د عامو او منځنیو خلکو لپاره هم ویل کیږی چې موخه یې یوازې خندا اوساتیري ده:

حلوا دشوندو راته کېږده
زه له پردېسی سترې راغلې یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک به دې مړکړي ښکلیه یاره
پردی برستنې جګوې شمارې خالونه

یا هغه لنډۍ چې په کښې ټوکې شوې او موخه یې د جانان خوشالول او د هغه خندول دي لکه:

تا چې کوټه کې ټوخی وکړ
زه په توده بړستن کې نیغه کیناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
ماښام مې مړ په خوب لیدې وویرېدمه

ښنګه دې خواره کړم خاونده
چې همسایه مې دخولګی تمه لرینه

حسن دې ورځ په ورځ زیاتیږي
زکات یې باسه چې نظرنه شې مینه

اخځلیکونه

۱-ټول افغان، لنډۍ
۲-ستانکزی،رفیع الله:خوست ویپاڼه
۳-مهر ویب پاڼه
۴- لنډۍ ، ویکی پیدا
۵-نظری،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ویب پاڼه
٦- نظری،محمود: دطنز ځای په ادبیاتو کی طنزونه ویب پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

ګلونه ډېر درســــــــه راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبياتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان کړي دي (1)

دلنډيو په ويړه لمن کې بيلابيلې لنډۍ راټولي او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه يې په ځان کې نغښتي دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځليږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او اديبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنيز،تاريخي او د نورو مضامينو لرونکې ده.

لنډۍ په پښتو ژبه کې يوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه يې نهه سيلابه او دوهمه برخه يې ديارلس سيلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ويناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني اولس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مينځ ته راغلې او خوله په خوله او سينه په سينه له يو نسل څخه بل نسل ته راليږدول شوي دي خو بيا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره يو شان او سيلابونه يې سره برابر دي (2)

دلنډيو يو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندريزه ځانګړتيا او آهنګ روزنکې فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافيايي سيمې په فولکلوري قلمرو کې هيڅ سندره نه دخپل آهنګې ځانګړتيا ، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ ،او نه د سموالي او هيجان له پلوه له لنډيو سره برابري کولي شي (3)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو دنورو بيلابيلو ځانګړتياوو تر څنګ يوه هم داده چې لنډۍ په ډير خواږه او ساده الفاظو ويل شوي او هر ډول مضامين او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کيږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شيبو کې دعام ولس له خوا زمزمه کيږي ، دټنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غږونو ته ښکلا وربښي . په لنډيو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډير ښکلي او هنرمندانه تشبيهات هم کار ول شوي دي دبيلګې په توګه:

زما دې زړه داسې سوري کړ – لکه دګل غوټۍ چې پاڼې پاڼې شينه

سورخې دمخ دې شغلې وکړې – لکه سورخې دماښام سره کا وطنونه

کميس دې تور متې دې سپينې – لکه ښامار چې تر چندڼ تاوشوي وينه

لکه څرنګه چې وينو په پورتنيو لنډيو کې زړه له ګل او کټرې يې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالی د ماښام له سوروالي ، کميس له ښامار اومتې له چندڼ سره تشبيه شوي دي.

په لنډيو کې ځينې داسې ښکلي او نادر بشبيهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې يا په بشړه توګه نشته او که وي هم په ډيره لږه کچه تر سترګو کيږي لکه:

سترګې دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مرۍ برګې برګې دينه

زلفې دې بيا پرمخ خورې کړې – لکه شپانه چې رمې وشړي په غرونه

داستا دمور غټې خبرې – لکه چکړې دکوځو ترې ځان ساتمه (4)

ددغه تشبيهاتو په لړکې يو هم ګلونه دي چې په ډيره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بيلابيلو برخو ،دطبيعت او چاپيريال طبيعي ښکلاوو او نورو سره تشبيه کړل شوي دي.

ګلونه که له يوې خوا څخه ښکلې خيرې او بنې لري او په طبيعي توګه دانسانانو پام ځان وراړوي ،راز راز ګلونه بيلابيل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښيګڼې او نيکمرغۍ دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له يادولو او کارولو ،کرلو ،سيل او ليدلو څخه يو ځانګړې خوند تر لاسه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتيا هم دگل نوم په يادولو سره انسان ته دگلاب ښکلې څيره ،دلاله دزړه داغ ، دلونگو دغاړې هار ،دکشمالو رپيدنه او دانځير دديدن ورک والي او ارمان سترگو ته دريږي . انسانان له گلونو څخه ډول ډول انگيرني او عقايد لري . دبيلگې په توگه زيرگل دجدايي علامه او سور گل دمينتوب او وصال علامه اوسمبول گڼې .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقايسه کوي ،دجانان ديدن د انځير له گل او همداراز خپله خوښي دبلبل په بڼه دگلو په ديدن او له گل سره په همدمۍ کې لټوي.

که څه هم کيداي شي دگلونو شمير له سلگونو څخه واوړي خو ځيني يې دخلکو تر مينځ ډير مشهور دي له همدې لامله گلونه دلنډيو په فورم کې گلونو ځانگړي ځاي خپل کړي دي ،دبيلگې په توگه له ځينو څخه يې په لاندې ډول يادونه کو:

دگلاپ گل

دلنډيو په سمندر کې گلاپ دنورو گلانو په پرتله ډير ياد شوي او ځانگړي ځاي لري .کيداي شي دگلاپ بې شميره ښيگڼې او رازونه ددې لامل گرځيدلي وي تر څو په لنډيو کې يې نوم له نورو گلونو څخه په لومړي کتار کې ځاي خپل کړي وی.

په لنډيو کې دگلاپ دگل اصيل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکې څيره ،دمني او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسيت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړيکې ډيرې ستايل شوي او يادې شوي دي او هم دښکلو تشبيهاتو په رامينځ ته کولو کې ورځيني کار اخيستل شوي دي ،لکه:

اصيل گلاپ چې پکې نه وي – په نورو گلو مې تسل نشي مينه

اصيل گلاپ راځخه ورک دي - کم اصيل گل که بوي وم ډک دي باغونه

په گورستان کې خاورې مه شي – گل دگلاپ شي چې دې خاورې بويوينه

په گورستان کې خاور ي مشي – گل دگلاپ شي چې دې خاورې بويوينه

په وينو سور لکه گلاپ شه – پښتنې ناوې دې په تور اوربل کې ږدينه

خولگې دې سره لکه گلاپ ده – ځکه يې واړه بلبلان ثنا کوينه

دنجلې مړاوې مړاوي سترگې – لکه گلاپ چې ددوه نيمو ورځو وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه

مخ دې گلاپ سترگي دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نږدي ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړي توگه په کليو او بانډو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا تري اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه څونډي هم ترينه برابريږي او دکوږدي دنښي په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.

هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلي بوي لري ،دلونگ دبوټي دگلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونگ څه د ښه بوي او ښکلي بوټي په توگه په ځانگړي توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوي ده . دگلاپ له گل څخه وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مې نوي سوداگر دي – په سر باري کې به لونگ راته راوړينه

که چا لونگ ليدلي نه وي – نجلي خولې کړه دلونگو بوي تري ځينه

په لويو غرو دباران شور شو – ښکته لانده شول دلونگو درمندونه

چې ته راځې ما به خبر کړې – چې پرپالنگ لاچې لونگ وغوړمه

دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږي د لاچې او لونگ ونه

دباغ دي هر بوټي لونگ دي – پرې ليگيدلي دي دچټو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلي گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)

دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلي بوي د هر کس پام ځانته وراړوي . کشمالي توربخني پاڼي او گلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پوري عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوي ده ،دبيلگې په توگه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجيني کور راته معلوم دي – دبام په سر يې کشمالي کړلي دينه
دکشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار يې په وړيا ديدن کومه
ګلان دې ټول له تا قربان شي – ته کشمالي يې نور سلام درته کوينه
يا دې په خوله کې کشمالي دي – يا دې دعطرو په چينه لمبلي دينه

غاټول

غاټول يا لاله هغه ښايسته او ښکلى ګلونه دي چې سور رنګ لري خو تور سوي داغ يې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب څرګندونه کوي.
دپسرلي په موسم کې دغره په لمنو او دښتو کې دغاټول ښکلې ګلونه تر سترګو کيداى شي . په لنډيو کې دښکلو تشبيهاتو په ترڅ کې تر ډيره بريده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالى د لاله يا غاټو ل له سره رنګ سره تشبيه کړل شوي دي لکه په لاندي لنډيو کې:

زما په زړه کې مستي داغ دي – لکه لاله چې تور داغ په زړه لرينه
که مې سري شونډې در په ياد شوي – ګل دغاټول په لاس کې ونيسه مينه
غاټول به ټول اميل به جوړ کړم – د يار دپاره به يې په غاړه ګرځومه
يا دلاله په ګل شبنم دي – يا دې دمخ په ستارو خولې راځينه

نرګس

نرګس لکه څرنګه چې دنوم په يادولو سره يې هر کس ته ديار سترګې وريادېږي يو بوټي دي چې له عطرو څخه ډک ګلونه لري ،په ګلونو کې يې سپيني پاڼې داسي چاپيره شوي دي چې په منځنى برخه کې يې زيړ رنګه جوړښت لري .دنرګس يو ډول ګلونه چې ډير لږ پيدا کيږي داسي بڼه لري چې پاڼې يې سپيني دي او منځنى جوړښت يې تور رنګه ،رنګ لري چې په بشپړه توګه او کټ مټ لکه سترګه داسې ښکاريږي نو له همدې کبله ده چې په ډيرشمير نظمونو او په ځانګړي توګه په لنډيو کې سترګې له نرګس سره تشبيه کړل شوي دي . ددې ترځنګ کله چې د شبنم څاڅکي دنرګس په ګل کې راټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نو هغه د ه چې دغه رنګینې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي .لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوينه

صورت يې سپين کميس يې شين دي – لکه نرګس چې شين يې نار سپين يې ګلونه

مخ دې ګلاپ سترګي نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کره ميلمه دي – نرګس له شرمه سترګي نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلې څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي . د رامبيل ګلونه سپين رنګ لري او زړه خوښونکې بوی لری . د چامبيل ګلونه هم دپورتنيو اوصافو لرونکي دي خو يوازي رنګ يې زيړ دي . دا ګلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي . په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبيل دي – دسرو اميل دي زه يې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبو يمه)ولاړيمه(

همدار از دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو ګلونه هم راټولولي شو لکه دريحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دريدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه يې يواځي دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مې عمر تير شو – لکه ريدي په بيابان وررژيدمه

وړه نجلي چې شونډي سرې کا – لکه دډاک ريدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصيب مې خوار دي چې مې لري ګرزوينه

زما جانان ګل دريحان دي – پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځير ګل يم په لاس نه درځم مينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډیو سمندر دومره ژور او څپاند دي چې که هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بیاهم کم دي خو دلته یوازي له دغه سمندر څخه دیو شمیر گلونو په راټولونه بسنه کو او ددې لیکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښایست گلونه ډیر دي – څولي مې تنگه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

گرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنی ده چې د نړۍ یوه ټولنه یې هم نه لري د پښـــتنو په سیمه کې د ډیر پخوا څخه ټپې ویل کیږي . دا چې ټپې یا لنډۍ ځانگړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنگ لنډۍ ویلې دي نو همدا لامل دی چې د ویلو او او جوړیدو نیټه یې ښکاره نه ده خو ځنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ویلو سره یې لمړی ویونکی په سترگو کې انځوریږي د بیلبړې په ډول د افغاني تاریخ ځلانده ځیهرې او د میوند د جنگ فاتحه ملالی هغه لنډۍ یادولی شو چې

که په میوند کې شهید نه شوې - خدایږو لالیه بې ننگۍ ته دې ساتینه

کله چې دا لنډۍ دغازیانو ترغوږو ورسیده لکـه غوسـه شـوي زمریـان لـه هـرې خـوا پـه دښـمن را تــــوئ شــــول او دښــــمن تـــــه یـــــې د شرمـــــه ډکـــــه مــــاتي ورکـــــړه. لنډۍ لکه څنگه یـې چـې نـوم دی داسـې د دوه لنـډو کرښـونه جـوړه چـې لمـړی کرښـه یـې تـر۹ سـیلابو او دوهمـه کرښـه یـې اوږده او د تـر ۱۳ سـیلابو اوږده وي دا دوه کرښـې د معنـی او مفهـوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې لــه پلــوه نيمگــړي دي . پــه لمـړۍ کرښــه کــې د موضـوع پيــل او پـــــــه دوهمـــــــه کرښـــــــه کـــــــې يـــــــې پايلـــــــه يـــــــا هـــــــدف معلـــــــوم وي د پلټونکو په حواله د لنــډۍ ډيـره برخـه د ښـځو لخـوا ويـل شـوي ٬ کلـه چـې پـه کليـو او بانــډو کې د وادونو او نورو ښاديو پنـډې جـوړي شي نـو ښـځې خـو شـپې پرلپسـې تـر سـهاره ناسـتې وي سندرې او ټپې بـولي دوه ؟ يـا څـو ډلـې جـوړې شي او د يـو بـل سره مُقابلـه کـوي هـره ډلـه هڅـه کـوي چـې زر او ښـه ځـواب ووايـي دا سـيالي د سـوال او ځـواب پـه شـکل او يـا هـم د رنگارنـگ مُصرۍ په ويلو سره تر سره کيږي لاندې څو بيلګې را اخلو

سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سيند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځـــواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی ځوک چې مين شي اوبه خوند نه ورکوينه)
ســـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه ګُلی يوه مرغی مې دوه ويشتلي دينه)
ځـــواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جينۍ يوه ياران يې دوه نيولي دينه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمي مازديگر دی تير به شينه
پيزوان مې ستا په بريت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونگی د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې يوه ډله پړه ومني او يا خو د سحر لمر را وخيږي کله چې په وادونو کې سندرې ويل کيږي ويونکې ډير وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې ياد کړي کوم چې دوئ يې د ښادۍ په مراسو کې گډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د گلاب غيږې ته وړمه
د اکبر خان خوښی لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به يې مور او پلار ته ورکومه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټوليږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالي تر سره کوي او پړه ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرګانو اولا خو د لاندي غواښې په پخيدو سره د لنډيو سيالۍ ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترګو کيږي) په ځنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله څوک مړ شي نو د کورنۍ غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصرۍ په ويلو سره د زړه بړاس وباسي لاندې مُصرۍ ته ځير شۍ

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرګي را نه جُدا په دنيا کړينه

لنډۍ په ليکونو کې هم غټه ونډه لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند ګلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتګ حال بيانوي او عاشقان خپلې ګيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنګۍ څخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې څو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږی *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړی *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خوارړو خوارړو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د يارۍ ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ته ما ګل د ګلاب کړې *** چې د اشنا په غېږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زېړو ګلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصیبونه
مسافري مې کړې نه وی *** ځان مې د سیند په اوبو وړی وی مینه
روژا به تیره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله یمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې لیکه ورته مې ډېر ژاړلي دینه
تا ته یوه کړې ما ته بله *** رویبا د خپلې یارۍ دم پکې تړینه
قلمه زر زر پرې چلیګه *** خط مې د یار په لوري ځي ناوخته شونه
چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مینه پکې شنه لوخړه شینه
سلام د راغی ته را نه غلې *** په کار مې نه دي بې دیدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه یې **** زما سلام دی ته به وکړې دیدنونه
خدایه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مینو یې ناغې تړلې دینه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دی *** په دوه مینو باندې نشته بندیزونه

همداسې د ساز او ټنګ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانګړی ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډېرو سندرغاړو په خپلو کسېټونو او سي ډي ګانو کې په بیلابیلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ویلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتڼیز ساز او ځنې بیا غمګینې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نیغ په نیغه د اوریدونکي په زړه اثر کوي په سترګو کې د اوښکو چینې تاندې کوي او د ګریوان دښتې خړوبه وي.

لکه ځنګه مو چې وویل ډېرو سندرغاړو ټپې ویلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږیې سندربول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنګ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پټې شوؤ کارونډې پکې کرمه) په ویلو سره په لنډیو کې نوي ساه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندی کړه وروسته د ټولو د مینې ور سندرغاړی رحیم شاه دا ساه پسې اوږده او ځانګې خواره کړه او په همدې کمپوز یې په اُردو کې چې (پهلې تو کبې کبې غم تا *** ابې هر پل مې تیرې یاد ستاتې هې) د یو ښکلي موزیک سره ټپې وویلې چې دا وخت ټپو خپل وزرونه تر هندوستان٬ ایران او تاجکستان پورې وغړول د هند نامتو سندرغاړي اُلتاف راجا هم ټپې زمزمه کړې او نورو دري او فارسي ژبو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښتانه پکې اوسیږي *** زړګی مې غواړي چې پرې وشیندم ګلونه
دا اخیري مُصری د دا وي *** اخیر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په مینه «« ځدراڼ »» سویړن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
د ببلتانه په سفر ځم تړی به شمه

اب و دانه مې شوه تمامه
لیلا په زړه راکړل د تورو ګوزارونه

الله دې تا په چا مین کړي
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه

الله درې ژر تیاره ماښام کړي
چې کچکول واخلم د یار در ته ودرېږمه

اباسین بیا په څپو راغی
په سر یې راوړه سپینې خولې زېړ پېزوانونه

اباسین بیا څپې څپې دی
هره څپه یې وړانوي د پګړۍ ولونه

اباسین راغی غاړې غاړې
په سر یې راوړه کشمیري د خیال شالونه

اپت وهلې کښت ته راغلم
نه یې شین توب شته نه هغه خوند راکوینه

اټې اټې زلفې دې توی شوې
د پا غوندې په دود دې سر سپین شومه

اجر و جزا د عمل حق ده
څوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به وړینه

احمده خدای دې جنتي که
تر هندوستانه پورې تا کړي جنګونه

اختر به بیا وطن ته راشي
زړګیه تللی جانان بېرته نه راځینه

اختر پرون ؤ پرون تېر شو
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه

اختر پرون تېر شو عالمه
د بغدادو کوترو نن راغلل سیلونه

اختر په منډه منډه راغی
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاویزونه

اختر په ټوکو ټوکو راغی
نه مې اوړۍ شته نه د غاړې تاویذونه

اختر په ورځ دې سینګار کړ
څوک دې په زړه دي که ډاډه وهې ټالونه

اختر ته ډېره خوشالېږم
زما دیار وعده اختر دی رابه شینه

اختر چې تېر شي بیا به راشي
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر د واړو مبارک شه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر دې تا ته مبارک شي
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لګوینه

اختر له تا سره ښایېږي
نور خلک خوشې د اختر هوس کوینه

اختر نژدې دی روژه لاړه
لیلا به چاته سرې منګلې ښکاروینه

اختر نژدې دی یاره راشه
مبارکي به یو وبل ته ورکوونه

اختره ستا د برکته
د جنګو په سینه زانګي زېړ ګلونه

اخر به مرم پاتې به نه شم
ته چې دا سپینه سینه ږدې په دېوالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخر به پاتې شي میدانه
مسافر کډۍ باروي وطن له ځینه

اخر به خاورې شي بدنه
که دې هر څو پر وطنو وګرزومه

اخر به خاورې شي جانانه
ما اشنا سترګې نا اشنا لیدلې دینه

اخر به خاورې شي صورته
که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه

اخر به دا دنیا شي ورانه
تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه

اخر به کند کچکول راواخلم
چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه

اخر به مرم پاتې به نه شم
که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه

اخر به وران شي پېښوره
د ننګرهار نجونې ښېرا درته کوینه

اخر ته داسې درته وایم
اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه

اخرنی ځای دې لحد دی
ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه

اخیري ورځ ده راته ګوره
بیا به د یو بل د لیدو ارمان کوونه

ادکې مورې څراغ بل کړه
د مومن خان په وینو سره شول بالښتونه

اذان په څنډ کوه طالبه
زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه

ارام د زړه مې پرې و نه شو
که مې له سرو سترګو وینې تویومه

ارمان ارمان تېره ساعته
پیدا به نشې که ملنګ درپسې شمه

ارمان ارمان خپله وطنه
د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه

ارمان ارمان د دا دا کوره
د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه

ارمان ارمان دی لویه خدایه
چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه

ارمان به وکړې وخت به تېر وي
بیا به وطن راپسې ګورې نه به یمه

ارمان به هلته زما درشي
چې سور پالنګ درته یوازې پاتې شینه

ارمان به هلته زما درشي
چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړینه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې ځوځان په قبر وسپړي ګلونه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې د سخات پیسو ته ونیسې لاسونه

آسمانه درز وهه راولېږه
په ما قیامت دی چې په ټولو قیامت شینه

اسماني تندر شوې جانانه
په ما راپرېوتې ذرې ذرې دې کړمه

امانتي مې ګور کې کېږدئ
که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړینه

آواز یې اورم کتی نشم
په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه

اوبه د بر ګودر خوږې دي
زه د جانان لپاره کوز ګودر له ځمه

اوبه د کوز ګودر خوږې دي
لیلا د یار لپاره بر ګودر ته ځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه دکوز گودر خوړې دي
زه د مين د پاره بر گودر ته ځمه

اوبه دهر گودر خو ړې دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه

اور چې بليږي اخر مړ شي
د مينې اور سړی تر عمره سوزوينه

اوښکي مې سيند غوندې بهيږی
بيا به د سيند د غاړی نهکوم سيلونه

اول به ته ورته حيران شې
که مې ښکاره کړه د زخمي زړگي داغونه

اول به کله کله غم و
اوس مې دوتر شو کروندې پکې کومه

اول دې ويل چې رامين شه
اوس راته وايې چې خپل کار کوه مينه

اول مې فکر درته نه و
اوس مې د زړه ستنې کړې درپسې دينه

ايمان دې ښه راته معلوم دی
په رواجي برېتو دې مه وهه لاسونه

بابا ته لاړې سوال دې وکړو
په زړه دې زه وم که دې نور کول سوالونه

بابادې ماوژلی نه دی
چې راته نيسې دزړې ولې بندونه

باباکوچيانوته مې ورکړه
چې تورپېکی مې دنښتروبادوهينه

باباگلان دباغه راوړه
زه يې پېيمه جوړومه امېلونه

بابامې نه درکوي ياره
لاړشه باباباندې مې وکړه تاويذونه

باباولي پرکندهاردی
زماجانان يې وزيارت ته تللی ونه

بابوټيکس دې ببرته واخله
زه مې شيرين جانان دکن ته نه لېږمه

بابوټيکس دې ببرته واخله
مامروراشناپخلاکړببرته ځينه

بابوکره زموږ وطن دی
جندوله تاته سلامي راغلی يمه

باتې دتېلوپه زورسوځي
ماته ديارغمونه اورشول ويې سومه

باچارخصت راکه چې ځمه
چې په وطن موغنم زېړ لويې کومه

باچاهي تخت مې په کارنه دی
جانان به لوکازه بې وړي ټولومه

باد د جنت پکې لگيږي
د غرمې خوب د شاليلا دېرې ته وړمه

باددبهی په کې لگېږي
دغرمې خوب به دليلادېرې ته وړمه

باددپغمان له لورې راغی
زمادياردزلفوبوی ماته راوړينه

باددخوتن دی راالوتی
ياعنبري زلفې جانان سنبالوينه

باددې پلوله مخه يوسه
چې گلابي مخ دې په سترگووويمه

بادسبازماقاصد شه
زماشيرين اشناته يوسه سلامونه

بادسبايارمې ويښ نه کړې
دسهارخوب پرهلک ډېرغالبه وينه

بادمې ديارله لورې راغی
په وازه خوله به يې کوگل ته تېرومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادنن له پاسه که ښکې دی
بوی دجانان مې په دماغ ولګېدنه

باده پربادمې سلام وایه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځینه

باده په باد مې سلام وایه
په هغه باد چې د جانان په لورې ځینه

باده دخدای روی مې دروړی
ژرراته وایه ګران زړګی څه حال لرینه

باده دیارحالونه راوړه
ظالمان شته دي ماویارته نه پرېږدینه

باده دیارله لورې راشه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه

باده سلام په جانان وایه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه

باران داوښکومې ورېږي
بې نیازه یارراته په زړه راکړل زخمونه

باران که اوري باک یې نشته
واورې دې نه اوري چې لارې بندوینه

بارانه ورو ورو واورېږه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه

بارانه ورو، وروپرې ورېږه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه

بارانه ورو، وروپرې ورېږه
وړې، وړې جنکۍ غره ته تللي دینه

باغ ته دې تګ مناسب نه دی
ګلان شرمېږی مخ په پاڼوپټوینه

باغ چې دزاغ په حواله شي
بلبل نری فریادکوي له باغه ځینه

باغ له دې تله مناسب نه دي
پخپله ګل یې ګل دې ستاسلام کوینه

باغچه په ګلوښه ښکارېږي
لکه دپېغلې سینه ډکه په ګلونه

باغچې دګلوشوې سمسورې
باغوان وختي لښتي پر باغ تړلي دینه

باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
چې په کې نشته درامبېل چامبېل ګلونه

باغوانه پاڅه چې سهار دی
ګلان دتندې درته خواست داوبوکړینه

باغوانه ورشه باغ سوتره که
سبادرځمه دګلاب سیل به کومه

باڼه دې مره دي ښکته ګوري
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوینه

باڼه دی ورو جګ کړه شیرینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

بدن درياب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

بړستن دې واغوسته ویده شوې
په زړه دې نشته د شرین جانان غمونه

بله ډیوه شه راته کښېنه
زه دې پتنګ ستا د دیدن راغلی یمه

بنګړو دې نیمه شپه کې شرنګ کړو
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه

بنګړي نیم ښکته کړه نیم پورته
چې په خالي مړوند دې سر ولګومه

بوټي راټول کړئ اور پرې بل کړئ
زموږ دستور دی په رڼا خوله ورکوونه

بورا به خدای په ګلو موړ کا
باغوانه ستا نیمګړی نیت مې ژړوینه

بیا به پدې کلي رانشم
د کلي مینځ د لېونی ورسېدنه

بیا به د کلي په منځ نه ځم
د کلي منځ دلېونی ورسېدنه

بیا به دیار کلي ته نه ځم
په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بیا به دې نوم په خوله وانخلم
بېګاه دې مور له دروازې شړلی یمه

بیا به نری جامې ونکړم
باران لمده کړم اشنا ټوله ولیدمه

بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتی شینه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی
زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه
سبا مې ستا په سر پانسی ته خېژوینه

بې وفا هله راته وایه
چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مینه

بېګا مې مړ په خوب لیدلی
سبا مې سرو شونډو پترې نیولې وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله
د مینې یار مې در په در غواړي خیرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کیږي
ماته چې راشي نو کلونه تېروینه

بېلتون د خلکو د خندا کړم
ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون یواځې په ما ندی
بېلتون شمال دی هره پاڼه رپوینه

بېلتون یوازې په ما ندی
د بېلتانه د لاسه ډېر فریاد کوینه

بېلتونه راشه ستړی مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوینه

بېلتونه کور دې راته ښایه
د زور دې نه یم ننواتې به درځمه

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

پاچائي تخت مې په کار نه دی
جانان دې لوکړي زهبه وړې ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی
مادې دیارله خنګه نه جداکوینه

پاس پراسمان راشه رامداره
داسمې لارې راښېزونیولې دینه

پاس پراوړودې منګی مات شه
چې دسینې په خوړ دې راشي سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې
پورته اسمان کې به شین لمرشرمنده شینه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصیب د چا یې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منې ما تې ګډوینه

پاس په ګودر ولاړه ګله
یا به دې راوړم یا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله
نصیب د چا یې او به زه در خیژومه

پاس په هوا راشه جانانه
لارې کوڅې د غمازانو ډکې دینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په هوا راشه جانانه
پاس په اسمان کې ډزې وشوې
پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
پاس په اسمان کې ستورى زه واى
پاس په اسمان کې ګړزهارشو
پاس په اسمان کې مرحباشوه
پاس په بلۍ کوترې راغلې
پاس په بنګله کې فريادخېژې
پاس په تيرااوره بارانه
پاس په سينه ځاى راته جوړکه
پاس په کمره ولاړه ګله
پاس په کمره ولاړې زرکې
پاس په ګودردپېغلوجنګ شو
پاس په هواراشه جانانه
پاس د آسمان ستورو ته ګوره
پاس داسمان ستوروته ګوره
پاکه مولا که ته يې واخلې
پالنګ دسرونالى دزرو
پالنګ ديارسره ښه ښکاري
پام کوه واردې خطانه شې
پانسى دزلفوماته راکړه
پاولى ديخ سينه دې تخت دى
پتنګ په خاص څراغ مين دى
پتنګ خويوځل شهيدشوى
پتنګه خاورې دې په سرشوې
پتې په منځ دبازارراغى
پتې له شمعې په څنګ نه ځي
پتې له ما نه زده کړه وکړه
پتنه راشه که پرې سوځې

د ګودر لاري راڼيزو نيولى دينه
چاويل ملوک دى دبدرى سلام ته ځينه
اشناويده دى مايې وکړل ديدنونه
نجلۍ ويده واى مايې وکړاى ديدنونه
جينکۍ ژاړې کشمالې ړاى وهينه
محمدوخوت داللّٰه ديدارته ځينه
زه په پوړوديارپوښتنه ترې کومه
يارنځوران دي يامين ښل شوي دينه
دپېښورپه برخه سېل دى رابه شينه
مزل وهلې ځمکه ځاى نه راکوينه
نصيب دچايې اوبه زه درخېژومه
بازمې رنځوردى له خولې وينې تويوينه
دسورسالومېرمنې ماتې ګډوينه
داکوزې لارې ښېلتانه نيولې دينه
په تا مې دومره دي د سپينې خولې پورونه
پرتامې دومره دي دسپينې خولې پورونه
سرې سرى نه دى په بند يې ناسته يمه
ليلادسروزروغنچه خوب په کوينه
نه مې خوښېږي دابې ياره پالنګونه
دګلوځانګه دې پرسرولاړه يمه
زه ښېلتانه په مرګ خوشاله کړم مينه
چې درنژدې شم زړه مې يخ لاندې کوينه
ښايسته خولمړدى ځان پرې نه کبابوينه
افرين ماته چې مدام سوزم مينه
شموته جوړشوه په ښيښوکې مقامونه
شمعې مخ پټ کړويلې نه دې پېژنمه
زه به ديارله غمه ولې پرځنګ ځمه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځينه
ستاداجل شمعه په لاس کې ګرځومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټ به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده يارته به ونه وايم حالونه

پټ به ديار له غمه ژاړم
پټې به وينې لړمانه ته تېرومه

پټ به ديار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مينه

پټ د گودر په غاړه کينه
چې ياره پټ په پټ وکړو ديدنونه

پټ کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وايه وارخطانه شې مينه

پټکی دې کوږ په وريځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته يمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځينه

پر گودر څه بلا لگيږی
چې کشر ورو يې بدرگه ورسره ځينه

پر گودر گنې ونی کيږده
چې شا ليلا منگی په سوری ډکو ينه

پر گودر نښه راته کيږده
د ما زد يگر اوبو له ځم وا به يې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځينه

پرگودر سپينه سينه اوړی
په لاره تير يدم ودی ويشتمه

پرگودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اورواخيسته مينه

پرهر پرهر په توره راشي
چې پرهرونه دې گنډم خوله درکومه

پرېږده چې خړ سېلاب مې يوسي
په لامبوزن اشنا مې ډيره نازيدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا ياره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وينو کې رنگ شمه
د نيمې شپې له ديدن نه کراريدمه

پلار يې د بر کلي ملک دی
لور يې د کوز کلي منگي راډکوينه

پلاريې دبر کلی ملک دی
لور يې د کوز کلی منگی راډکو ينه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنيا يې ظالمان نه راکوينه

په اخرت کې به ناري کړم
چې ناداني وه په گناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند گرېوان مې گوره
ستا له پېغوره مو رپه کور بند کړی يمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وايه
چې تاته تور کشمالي ډېر سلام کوينه

په بام ولاړه يمه زنگېږم
د خوبه نه يم د يار غم غلطومه

په بل وطن کې پيدا نشوې
د نارنج گله ننگرهار ته به درځمه

په بنگو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه

په پتاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوينه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جگ کړلو گدا د دونيا ومه

په تن مې تور چينجي لگيا شول
زړه تربڼه ساتم پکې ستا مينه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تناره مه ورغوړېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزینه

په تور لحد کې به ناري کړم
زه د دنیا نه ارمانجن راغلي یمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشې
چې پرهرونه دې ګندم خوله درکومه

په تورو سترګو یې شهید کړم
توري جنډې راباندې ودروئ مینه

په تُهمت مه شرمېږه یاره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدایۍ دې خفه نه یم
خفه پدې یم چې رقیب دې خپلوینه

په جهان دوه څیزه مزه کا
یا سپینه خوله یا د بوړې توپک غړونه

په څه خفه په څه جدا شوې
اوس راته وایه چې توبه ترې اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې به درنه ولې بېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې درځنې کله بیلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زارۍ درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مین زړګی توبې نه قبلوینه

په دا یوه خبر خوشحال یم
چې خان غریب به ټول یوې خاورې ته ځینه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمایه بالکل نه لرینه

په دیواله مې سر اوچت کړو
جنۍ لګیا ده ځانله سترګې توروینه

په زړه به لویه تیګه کېږدم
جانانه تانه به یې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کیسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګیلو پروت دی
هله به یې وایم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنکدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ویلي دینه

په زنکدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه ځه مخ تورنه

په زنکدن مې راحاضر شه
بیا تر قیامته پورې نشته دیدنونه

په زنکدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زیارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپینې خولې ازاد اخیستی وینه

په ژړا هغه خلک ژاړې
چې د محفل یاران یې تورې خاورې شینه

په سپینه ږیره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د لمسی په ځای دې یمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غریب یارۍ ته نه پرېږدینه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلۍ کې ده چې ړنګه بنګه ځینه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نیت دې بې صبرۍ ته ملا تړمه

په صورت روغ درته ښکارېږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غټو سترګو دې مين شوم
ځکه مې غټې غټې اوښکې په مخ ځينه

په غم کې ستانه کمه نه يم
لېونی نه يم چې به کلي خبرومه

په کټ کې سمه شه ځای راکړه
لکه لړم په دېوالو رااوښتی يمه

په کشمالو کې مې حلال کړئ
چې جنازه مې ښاپيري اوچتوينه

په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم
شړنګار يې خيرې زولنې راته راوړينه

په کوژدن شوې مئين مه شې
ته به ولاړ يې دا به بل ته ودوينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دې سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر څه ټکه لو يدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دا سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده

په لاره تلې کږه وږه شوې
د ډېره خاله دې زېړ ګل وشرماونه

په لاره تلې مخ دې راستون کړو
د ظالم لورې په ګولی دې وويشتمه

په لښتي ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
چې د اوربل روپۍ دې ګډې وډې کړمه

په لوی ګودر دی ښځې پری ولی
په نری بادی يې وچوی مين دی کړمه

په ما دې ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دا دا خبر دی زړه دې چوينه

په ما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

په ما دې کړې څه بلا ده
چې دې د در خاورې په جيب کې ګرځومه

په مخ دې شړک د زلفو راکړو
ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځينه

په مرګ به دواړه سره مړه شو
ارمان مې دا دی چې به وړاندې وروسته شونه

په مرګ به مړ راپسې نشې
دا لباسي اوښکې د هر چا په مخ ځينه

په مرګ به مرم پاتې به نشم
ګور ته به يوسم ستا رڼلي ځوابونه

په مرګ دې نه مرې جانان خوږ دی
په رنځ دې پرېوزې چې پوښتنې له ی ورځمه

په مسافرو مې زړه نه سوو
اوس مې پرې سيزې چې مې يار مسافر شونه

په ناعلاجه مرض پروت يم
په اشنا دوه قدمه ګران دې نه راځينه

په نيمه شپه دې ببرې راوړې
ببرې دې نه خورم ما توتان خوږلي دينه

په نيمه شپه راشه جانانه
د زړه تمبې مې نيمکښو پرې ايښې دينه

په وينو سور لکه ګلاب شه
پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدينه

په يار مې ترخې زرغونې شوې
زه يې د ديدن په تمه يم چې رابه شينه

په يارانه دې پويه نه شم
په جدايۍ دې لکه مالګه اوبه شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیزوان په کورمه کې جوړیږي
د پېښور زرگره مات دې زه لاسونه

پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه

پېزوانه ستا نه گیله من یم
د لیلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دینه

پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وړمه

پېغلتوب نیمه پاچاهي وي
ورک ناویتوب شه چې دوه نیمې ورځې وینه

پیغله گودر ته روانیږی
زړه یې منجله کړو پری منگی راوړی مینه

تا به په سرو وینو کې پرېدي
ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه

تا چې په مخ څپېړه راکړه
د دلاسې سرې مې نشته وبه مرمه

تاسی دی بر گودر ته گوری
د بیغلو جنگدی منگو ټی گذاره وینه

تپه تیاره ده نه دې وینم
بنگړو ته شرنگ ورکړه چې ودې پېژمه

تر هدیرې راسره لاړ شه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مینه

تردې پوړې ټوپک دې ځار شم
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه

تکل به کله د راتلو کړې
زه دې د لارې څوکیداره ناسته یمه

تنور چې تود شي اخیر سوړ شي
زړه چې مئین شي همیشه لمبې وهینه

تورو ته سپین خلک پیدا دي
ځکه د سترگو تور د سترگو مینځ کې دینه

توره به نه کړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه

ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
زه بې وفا نه یم چې تابه هېرومه

ته چې په ما پورې خندا کړې
خدای دې مئین کړه چې زما د خندا شینه

ته چې زما د یارۍ نه وې
زما ویده زړگی دې ولې ویښونه

ته چې زما قبر ته راشي
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه

ته د کوهاټ په غاښې راشه
زه دره وال ټوپک په غاړه گرځومه

ته د گودر غاړی ته راشه
ما په منگی کې پراټی راوړی دینه

ته ماز دیگر گودر ته راشه
په گودر کیږی په اسانه دیدنونه

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه

ټبر دې ټول راباندې گران دی
زه ستا لپاره د وړو سلام کوومه

ټکرې د ځان پسې راکاږې
خاونده خدایه مېلمنه به د چا وینه

ټگي دې وکړه ټکه یاره
ستا دې ټگي زما دې صبر په خدای وینه

ټنگه وعده راسره وکړه
د جنکو په وعده نه شته اتبارونه

ټوپک ویشلی به خدای جوړ کړي
سترگو ویشتلی به رنځیږي مړ به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې د بې ننګۍ آواز دې رامشه مينه
ټوټې ټوټې درباندې زه شوم په بخملي سينه دې نور کوي خوبونه
ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم بيا به په نوم د ياراني سړی رټمه
ټول مې د زړه په سر راټول شوې ميرات شې غمه په خندا دې تېرومه
ټيکری د ځان پسې راکاږې خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ج چ څ ځ خ

جانان په هيڅ نه رضا کيږي د دروغجن ملا دې ورک شي تعويذونه
جانان زما زه د جانان يم که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه
جانان زما سره پښتو کړي چې سترګې توري کړې لکۍ ورته پرېږدينه
جانان مې ستوری د اسمان دی نه ورختی شم نه مې زړه صبر کوينه
جانان مې لاړو اسماني شو اسمان چې ځمکې ته راځي قيامت به وينه
جانانه تور څادر په سر کړه ځان مرور کړه چې جرګه درولېږمه
جانانه ته خو داسې نه وې د چا خبرې دې ضرور منلي دينه
جانانه ته خوداسې نه وې ښايي جواري دې دبل چاخوړلي دينه
جانانه خپل وطن ته راشه پردی وطن د مېړو قدر کموينه
جانانه خپل وطن ته راشه په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه
جانانه خپل وطن ته راشه غمازان ستا په جدايی اختر کوينه
جانانه خپل وطن ته راشه که خلک ډېر دي پرې اباد دي خپل کورونه
جانانه دومره په ما ګران يې چې ته روان يې زه دې شمارم قدمونه
جانانه دومره را سره واي لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه
جانانه راشه چې پخلا شو زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوينه
جانانه راشه چې پخلا شو عمر د ژمي مازديګر دی تېر به شينه
جانانه راشه دا دی وخت دی پلار مې د سر سودا د بل سره کوينه
جانانه راشه که ديدن کړې د زنکدن خولې په ما راغلي دينه
جانانه راشه که راتلی شې ښکلی بشر مې په کفن کې پټوينه
جانانه زېری مې درباندې زمونږه کډه ستاسې کلي ته درځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د ګودر غاړې له درځمه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه د کابله په ټکس راغلی یمه

جانانه غلی غلی ګورې
یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه

جانانه غم دې دومره خوړ دی
چې د دنیا خواږه یې خاورې ایرې کړنه

جانانه فکر پکې وکړه
مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه

جانانه ولې لېونی شوې
په لاره ځې په تیګو ولې زیارتونه

جانانه ویښ یې که ویده یې
ستا په کوڅه مې لاس ترلی تېروینه

جدایي راغله لارې دوه شوې
مرګ مې قبول دی جدایي نه قبلومه

جنۍ د پلاره دی ویر یېږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغوباندې سورۍ کړه
که چېرې غواړې دیارغېږه کې خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چې پتنګان دې د زیارت طواف کوینه

ځان دې زما په دیدن موړ کړه
بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو
لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وینه

ځای د داغلو په کې نشته
جانانه څله داغوې داغلي زړونه

چا یې پلو لیدلی نه و
اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه

چرګه مرۍ کې ناسور شه
زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه

چنار به ولې سر لوړ نه کا
چې جنکۍ ورلاندې سترګې توروینه

چې په ژوندون مې په کار نشوئ
که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه

چې په ښایست مې خفه کیږې
نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه

چې په مرض مې نه پوهېږې
طبیبه مه ګوه زما د لاس رګونه

چې پېغله لور یې په کاله وي
پس د ماښامه دې پنځېزی ګرځوینه

چې پېغله لور یې په کاله وي
د هغه کور سابه جوارې مزه کوینه

چې تاته ګورم ژړا راشي
چې ځانته ګورم په ما لا ډېر دي غمونه

چې تورو خاورو ته مي سپاري
په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه

چې توره نکړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلې دینه

چې جنازه مي روانیږي
پاس په کفن باندې مې وشینده ګلونه

چې چېرته ته وای هلته زه وای
نصیب تقدیر مې له تا لرې ګرځوینه

چې څوک له خپله ځانه دروندوي
ټولې دنیاته ددراندۀ ګومان کوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خط مې وايي ورته ژاړه
ماچې ليکه ورته مې ډېرژړلي دينه

چې خويندې کښېنې وروڼه ستايي
چې وروڼه کښېنې خويندې بل ته ورکوينه

چې د ديدن نصيب يې نه وي
په يوه کوڅه کې سره وړاندې وروسته شينه

چې راپسې نشي قرانه
زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه

چې ژوندون وي جانان به راشي
چې ژوندون نه وي بيابه نه وي ديدنونه

چې سا مې اوځي رانږدې شه
په دواړو سترګو راته کيده سره لاسونه

چې سترګې تورې کړم شرميږم
چې شونډې سرې کړم غمازان مې نه پرېږدينه

چې سر زما وي ځنګل ستا وي
د هغه وخت په انتظار يم رابه شينه

چې سر زما وي ځنګل ستا وي
مزه به دا وي چې ويده د عمر شمه

چې سړی هر څومره پښتون شي
زړه چې مئين شي پښتو ټوله ترېنه ځينه

چې سور پرتوګ دې وکړو
نور يې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه

چې عاشقي يې کړې نه وي
د پادې خر دی سبا ځي بېګا راځينه

چې عاشقي يې کړې نه وي
هغه به څنګه د ايمان دعوه کوينه

چې فکر بند په زولنو کړم
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځينه

چې کله کله راپه ياد شي
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه

چې کلي واله مې ګنلې
څکه مې سوال د سپينې خولې درته کاونه

چې ماز د يګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه

چې مازد يګر شی عاشقان ژاړی
چته له خياله منګی وړی په ګودرونه

چې مې په جېب کې دولت ډېر و
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم

چې مې د تورو سترګو وار و
د چا به کار و چابه هسې غږ کوونه

چې وعده وکړې پوره يې نکړې
ژبه يې پرې کړې چې وعدې پرې نه کوينه

چې وي پښتون اوپښتونکړې
داسې کسانوته به ګورې کړنګونه

چې هديره باندې تيرېږې
زما مزار ته مخ راواړوه مينه

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه

چېرته عاشق سړی ولاړ دی
ساړه ساړه اسويلي کړي باد يې راوړينه

څانګه به نن سبا کې ګل شي
ما يې په سر کې سرې غوټۍ ليدلې دينه

څنګ ته مې مه راځه جانانه
سبا به بوی د لونګين درڅخه ځينه

څنګه په سپينه جامه ګرځې
رب دې مئين کړه چې خيرن دې ووينمه

څنګه د ورايه په خندا شوې
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه نرۍ یې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړینه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
یا ډېر غریب شي یا د یار له غمه ځینه

څوک چې په چا باندې مین شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شینه

څوک چې په شنو سترگو مین شي
پس د ماښامه دې پنځېدزی گرځوینه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کیسه د صنوبر رایاده شینه

څوک چې د یار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو گومان کوینه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولگېدنه

خا ونده دا گناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم گلونه

خال به د یار له وینو کیدم
چې په شین باغ کې گل گلاب وشرموینه

خال یې په غونډه زنه کېده
بیا ما ورپرېده چې پرې څه نخرې کومه

خاورې د یار د کوځې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته لیکینه

خاونده بیا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړې وړکې سیل ته تللې دینه

خاونده بیادی مازد یگر کړ
په گودر جوړشو دمنگیو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر یې غرغرې منلې دینه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې یار یار شو نه یې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې گل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانۍ عمر په غم کې تیرومه

خاونده دا گناه مې معاف کړې
بیا به د خوړ په غاړه نه کرم گلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مینه سل ځله مړشمه

خاونده کوم یو پکې خوښ کړم
مرگ او بېلتون راته جوړه راغلي دینه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خیر نه راکوینه

خاونده ما د گودر گل کړې
چې جنکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

خاونده ما دگودر گل کړی
چې جنکي مې شوکوی سرکې مې ږد ینه

خاونده مرگ په ځوانۍ ورکړې
چې جنازه یې د ارمانه سره وړینه

خاونده مرگ په ځوانۍ ورکړې
چې کلی کور یې د ځوانۍ ارمان کوینه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځینه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه

خدایه د مور یې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه یې ووهې خالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه دا مور یې لېونۍ کړې
مئین پرې زه یم اوس یې بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کړې
چې دا ښایسته بدرنگې ګډې وډې شینه

خدایه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځي تورې راوړینه

خدایه مئین څوک په چا مه کړې
چې وس یې نه رسي په مخ یې اوښکې ځینه

خدایه نرۍ نرۍ باران   کړې
چې د لیلا ګډې ترلې پاتې شینه

خدای به دې بیا راته محتاج کړي
زومبک زومبک څنې مې بیا راغلي دینه

خدای به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه

خدای به مو بیا سره یو ځای کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مینه

خدای په وړې جلکۍ مئین کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوینه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بیا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وایي چې سپېره دی یار یې مرینه

خدای دې په تنګه کوڅه راکړه
چې د سینې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خدای دې په داسې ځای کې راکړه
چې ته نارې کړې زه دې غېږ کې ټینګومه

خدای دې په سر منګی ټوټی کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خدای دې په واورو کې ایسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خدای دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه یو ځای شونه

خدای دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلی نشم بس دوعا درته کوومه

خدای دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې لیکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نیمګړی پاتې شونه

خلک به وایي چې وړه ده
وړې زما په زړه چړې منډلې دینه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس وړمه

خلک چارګل خونړی بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دینه

خلک دې وایي تُهمتونه
زه د لیلا په غېږ کې چا لیدلی یمه

خلک زیارت له پټاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ وړمه

خلک شراب وڅښي نشه شي
ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه

خلک قیامت ته خفه کیږي
زه خوشالیږم چې جانان به ووینمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله یمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې یې پروت له غمه یمه

خلکو زړې یارۍ تازه کړې
زما په نوې یارۍ اور ولګېدنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکه گودرگوري گډيږي
زه بې گودره گډيدمه لا هو شومه

خمارو سترگو ته دې وايه
چې مې ماشوم زړگی نور نه ازاروينه شي

خندا کوې ياري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنکو وينه

خود به يې زه د در ملنگ يم
چې سپينه خوله راته خيرات کې راکوينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامردې تا پکې گني کرلي دينه

خولگۍ دې خورم نه پرې مړېږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولگۍ مې خوره څو يې خوړاي شي
شکره نه ده چې په تول به کمه شينه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه يم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونگ کرلي دينه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگۍ مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولي له راځينه

خوله د ملا د لور خوږه وي
د شکرانې چرگان يې ټول خوړلي وينه

خوله دې د تريو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې درپسې ځينه

خوله دې د سپينو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزي پرې اوبه څښينه

خوله مې غوښته ژبه يې راکړه
خدايه سخي نجلی ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسيلی راغی
زړگيه بيا به دې جانان ياد شوی وينه

د ډ

د اباسين څپې دې يوسه
چې مور دې شگې لټوي پلار دې خوړونه

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوينه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا گودر له ځمه

د اوبو غړپ کولی نشم
په زړه مې ستا د مينې ليک دی وران به شينه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولې ولاړې دينه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه ليدلي دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ايسار کړي پالنگ تش کور ته ليږينه

د تورو زلفو په ځنگل کې
يار په منگول کې گرځوم چې ورک به شينه

د تورو سترگو ديدن راکړه
راباندې جوړ کړه بيا د خاورو امبارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپو وار راسره کېده
ماته بې واره ټپې خوند نه راکوينه

د ټپې وار درباندې راغی
شفتل خورکه رنگ دې زېړ وتښتېدينه

د ټولو بدو به توبه کړم
جانانه ستا دمينې نه توبه کومه

د جانان ژبې ته حيران يم
څومره خوږې پستې خبرې پرې کوينه

د جانان غم زما سايه ده
چې چېرته ځم زما نه مخکې وروسته ځينه

د جانان مرگ راته اسان دی
چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه

د جلا لا گودره وران شي
په جنکودې سا لنډی ولگاو نه

د جنازې بازو مې نيسه
چېرته به ما په راستی خوله درکړې وينه

د جنکو کاپرې سترگې
لوگی بهانه کړي ژړا يار پسې کوينه

د جنی ځانگې وانگې ونه
ربه زمونږ په کور يې راولې خاښونه

د چا به شنې سترگې خوښيږي
څوک به په تورو سترگو ځان قربانوينه

د خپل وطنه به دې ورک کړم
ما په ملالو سترگو ډير ورک کړي دينه

د خولې مې تورې وينې لاړې
زه د هجران ښامار په زړه خوړلی يمه

د ډاره غږ کولی نشمه
د سوال ياري ده اوس به گډه وډه شينه

د روغيدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

د ريبارانو ځای جنت دی
خدايه زما ريبار له ورکړې دوزخونه

د ريبارانو ځای دوزخ دی
خدايه زما ريبار له ورکړې جنتونه

د زړگي سره ناچاري ده
مين په تا يم ناز د ډيرو خلکو وړمه

د زړه دپاسه مې امبار شه
د جانان غمه د عمرونو ځای دې يمه

د زلزلې پشانتې راغلی
زه دې محفل کې د خبرو وويستمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر يکه مينه نيسه گودرونه

د سپينې خولې قيمت دې وايه
که سر پرې درکړم باقي دار به څومره شمه

د سپينې خولې ياران دې نور دي
شفتلو پنډو ته دې زه نيولی يمه

د سترگو جنگ دی ورته ټينگ شه
کاږه واږه باڼه په زړه ويشتل کوينه

د سور سالو مېرمن ته وايه
نور دې د ژوبلو زړگو نه اخلي ازارونه

د طالبانو دا عادت دی
د وظيفې سره مې گوتې تاووينه

د غرغرې ميدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خېژوينه

د غرور جام به دې نسکور شي
په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه

د فکر ټال دې راته جوړ کړو
ته رانه لاړې زه يوازې زنگېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبرجن جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دینه

د کشمالو منجیله وکړه
چې خو شبوی دی د منګی د بیخه ځینه

د کوه قاف غر ته ختل دي
څوک چې یاري د بې وفا سره کوینه

د ګلاب مینځ کې ګل وچیږي
چېرته عاشق سړي به لاس وروړی وینه

د ګودر غاړه ورته نیسه
د نجلی خوی د مرغاوۍ دی رابه شینه

د لرې مرم د نږدې سوزم
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سیسی چې په کمر ولاړه وینه

د ماز د یګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه

د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی د ینه

د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و ینې دکو ینه

د مرګي هسې نوم بدنام دی
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

د مړوند خوب چې چا لیدلی
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوینه

د مساپر یار زنکدن دی
مخ یې وطن ته کړئ چې سا یې وخیږینه

د مسافرو ډلې راغلې
زما د یار ډله وروستی ده رابه شینه

د ملکنډ د سر توتي وای
په اور ستي وای تهمتی نه وای مینه

د ملنګانو سره مل وای
ګډ په ځنګل وای چې مې نه لیدای غمونه

د ملنګی کچکوله مات شې
چې در په در دې ګرځوم تش دې راوړمه

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

د منګوټو کتار یې جوړ کړو
لنډی بازار یې په ګودر ولګاونه

د ناز کتو دې اثري کړم
د کړس خندا دې لېونی د دنیا کړمه

د ناستې ځای دې راته ښایه
چې زه په هغه ځای کې وکرم ګلونه

د نیمې شپې راتګ دې ورک شه
زه په توده بړستن کې نېغه کیناستمه

د نیمې شپې سندرې خوند کا
څوک به مین وي څوک به ورک له ملکه وینه

د وطن تیګې مې خوراک وای
نه وای خوراک مې په پردي وطن ګلونه

د وفا تمه تربنه مکړه
بې وفایي خو د هر ښکلي عادت وینه

د یار یوه شوه زما بله
نصیبه داسې سوال مې کله کړې ونه

د یدن دی سین کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه یمه

دا اوسنې زلمې د څه دي
د جنکو پسې د پیازو غوټه وړینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به د پاک الله رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

دا به له ما نه پوره نشي
چې هر ساعت دې په جرګو پخلا کومه

دا په ځير ځير چې درته ګورم
ما درکې نښې د يارۍ ليدلې دينه

دا خو انصاف نه دی جانانه
چې دې مين کړم اوس مې نه کړې تپوسونه

دا خو د استا د يارۍ ټس دی
چې په زېړي مازديګر کډې بارومه

دا خو مې زړه دی چې لا ټينګ دی
دومره غمونه دريابونه وچوينه

دا دا مې نه درکوي تاله
راشه زما په دا دا وکړه تعويذونه

دا ستا به هېر وم که په ياد وم
زه چې قدم په قدم ږدم تا يادومه

دا ستا په سترګو کې پيريان دي
چې په تا راشي غوټې ماله راکوينه

دا ستا په مينه مې سوګند دی
ما دې خدای نه لري چې تا به هيرومه

دا ستا د دوه ورځو خندا وه
زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه

دا سر تړلې مور دې مړه شه
چې پيشو ميو کړي دا به نېغه ناسته وينه

دا سر تړلې مور دې مړه شه
د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتينه

دا سرې منګولې نرۍ غاړه
ګودر ته لاړه برګ منګی ترخکې وړينه

دا لېونی لېونی ګرځه
په چم کې ګرځه چې ډاوه دربانديې يمه

دا ما پخپله په ځان کړي
که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې يمه

دا مخامخ دېواله پرېوزې
تانه پناه دي تورې سترګې شنه خالونه

دا نازولې لور د چا ده
چې هر سبا توروي سترګې ږدي خالونه

داده ګودر غاړه راواخله
لکه زخمی هيلۍ په ډبکې ناسته يمه

داسرې منګولې نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکيز ګودر ته ځينه

دځان عزت که چېرې غواړې
مدام کوه دنوروخلکوعزتونه

ددې ګودر غاړې ته ګوره
نرۍ لوګۍ دی پېغلې زړونه وريتوينه

ددې نه لا وړوکی ښه وم
د جنګو سره به يو ځای ګرځېدمه

دريغه چې زه دیارکفن وای
چې په لحدکې ترې چاپېره وای مينه

دګودر خواکې وني کيږده
چې شا ليلا منګۍ په سيورۍ ډکو ينه

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکۍ ولاړې دينه

دګودر غاړه به ښا يسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

دګودر غاړه پرۍ ښايسته ده
ځا نګه دی خدای شامدام روغه لر ينه

دګودر غاړه دي اغزي کړه
په سترګو ړوند شی بخملی پڼي لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه

دګودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه

دګودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه

دګودر غاړه یې ناغه کړه
زلمو په غاړه کړه دصبر تاویزونه

دګودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

دګودر هر بو ټی داروده
چې لګیدلی پری د پیغلو پلونه

دګودر هر بوټی تازه دی
هرمازد یګر پری جو نې سترګي لګو ینه

دګودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ینه

دګودر هر مازد یګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه

دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه

دمینې دغه نښانې دي
دیوۀ زړګي نه بل ته لاره تللي وینه

دونیا د یار له سره ځار کړه
دونیا به تل وي یاران کله کله وینه

دې پورې کلي کې مین شوم
ملک یې ښوک دی ننواتې ورلیږمه

ډولۍ یې ودروه غمازه
چې اخیري دیدن یې وکړم بیا دې ځینه

ډیوه رڼا کړه خوله مې واخله
سبا به وایې چې ما خوب لیدلی ونه

ډیوې مې بلې په مزار کړه
چیرته وختونو کې د مینې یار دې ومه

ر ز ژ

را پسې مه غپیږه سپیه
ستا د مېرمنې په سلا راغلی یمه

راځه چې دواړه ټال کې کېنو
ټال به بهانه کړو سینې مینځ به جنګوونه

راځه چې دواړه سره یو شو
زما ستا ښوک دي چې مونږ پخلا کوینه

راځه چې دواړه وطن پرېږدو
وروستۍ خبرې به سپین ږیري جوړوینه

راشه اینه دسمال دې واخله
نه دي یاري کړم نه دې نښې ګرځومه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
چې عاشقي مې درمعلومه شي مینه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
یاره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه

راشه په سترګو کې مې خوب شه
زه شوګیرو د بېلتانه وهلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه زما په خنګ کې کېنه
چې درته ووایم د سوي زړه حالونه

راشه زما په خنګ کې کېنه
که تمباکو غواړې خولګۍ به درکومه

راشه زما په خنګ کې کېنه
که ته شرمیږې لاس به زه درواچومه

راکړی ګل دې ببړته واخله
زه د هجران په سفر ځم مراوی به شینه

رامعلومیږي یار مې بایلود
د ببلتانه په جوارګرو واوښتمه

رب دې په مخ ږیره ښکاره کړه
چې د غرور کنډول دې درې وړې شینه

رب دې زما کړه خپله یاره
ما ستا په سر باندې اخیستي تُهمتونه

رنګ به مې ولې نه توریږي
ما یې د غېږې لونګین خوړلي دینه

رنګ به مې ولې نه ژیړیږي
په ما یې کړي د زعفرانو تاویزونه

رنګ به مې ولې نه ژړیږي
چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوینه

رنګ مې په تاپسې ژیړیږي
کم عقله مور مې د زېړې دارو کوینه

ریبار مې دېر ګړندی راغی
چې مرور اشنا به څه ویلي وینه

ریباره خدای دې سزا درکړي
لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه

ریباره ښه سوچ پکې وکړه
جانان ښایسته دی که خدای زه لېونی کړمه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
تل به اشنا په سفر نه وي رابه شینه

زړګي ته ډیرې پلمې اوکړم
دیارسرې شونډې په پلمونه هیروینه

زړګیه پام چې مئین نه شې
اوس معشوقې په زړه داغونه لګوینه

زړګیه ځان ورته تکړه کړه
اشنادسپین مخ نه نقاب پورته کوینه

زړګیه خدای خبرکه روغ شې
د کړو وریځوپه خنجرخورې ګوزارونه

زړګیه دا دې زما حال کړ
د یار کوڅه کې د دیدن غواړم خیرونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
په هغه ګل چې نازیدې د بل چا شونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
جانان په غټو خلکو ځان حسابوینه

زړګیه صبر شوې که نه شوې
که صبر نه یې له ګړنګ دې غور ځومه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وینه

زړګیه صبرشه مه ژاړه
ستاپه ژړااشنادنازخنداکوینه

زړګیه مه یې رانه غواړه
د جانان کلي نه پرون را غلی یمه

زړګیه مینه پکې نشته
نن واړه ښکلي د لباس خندا کوینه

زړګیه هلته پاتې کیږې
چې په سیخونو دې ټومبي په اور دې ږدینه

زړګی زماروغ لیونی شو
اوس رانه غواړي دپردۍ ښنګل خوبونه

زړګی مې تاسره بندي دی
د خدای لپاره بندي ښه ساته مینه

زړګی مې ټول پرهرپرهردی
دیاردزلفوپه تاروبه یې ګنډمه

زړګی مې نشته چیرته ورک دی
زیری به ورکړم که جانان موندلی وینه

زړه په مثال دسوداګردی
چې چېرته خوښ شي هلته واړوي بارونه

زړه خو مې یو و چې تا یوړو
کدو خو نه دی چې به ونیسي ګلونه

زړه مې په توپو نه نړیږي
ستا په وړو خبرو دړې وړې شینه

زړه مې په تورو غرو مین دی
د تورو غرو مزل کوم ژړا راځینه

زړه مې په شنو سترګو مین شو
د شنو جنډو زیارت ته ځم چې رضا شینه

زړه مې د خولې په وینا نه دی
که نصیحت ورته سبا بېګاه کومه

زړه مې د سترګو ګیله من دی
چې دیدن ته کړې زه عبس غم تېرومه

زړه مې دورانې کلا برج دی
د غم چیچنې پکې خالې جوړوینه

زړه مې دې ستا په غیږ کې وچوي
چې دچرمو کمیس دې رګګ په وینو شینه

زړه مې ماشوم دی نه پوهیږي
په نیمه لار کې رانه غواړي دیدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ
لکه دیوال چې زلزلې وهلی وینه

زلفې یې ببیا پر مخ خورې کړې
د ماز د یګر ګودر له څې ځان سنګارو ینه

زما پرې هسې نوم بدنام شو
د لیلا سرې شونډې پېزوان خوړلې دینه

زما په تشه خندا مسته
که خوله مې درکړه لېونی به شې مینه

زما په ټول محفل سلام دی
دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو یمه

زما په دې وطن کې څوک دي
جانانه ستا سترګو ته شپې سبا کومه

زما په سترګو کې دې ګل شي
که زه به یې ستا په مینه بل ته غړومه

زما په سر دې منګی مات کړ
اوس به بخیلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ
که مې د ننګ ګولۍ په شا خوړلې وینه

زما جانان د کوچو سپین دی
د پیرنګې سره نوکر دی تور به شینه

زما جانان ګل د پروتې
نرۍ یې ګوتې میرزایي راته کوینه

زما جانان ګل د خاټول دی
عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوینه

زما د ځایه نصیب کم دی
چې په کتاب د سکندر ګورم فالونه

زما د حاله خبرداره
پروردګاره زما واوره فریادونه

زما د زړه په سر یې لیکه
هېر به مې نشي که مې خاوري شي هډونه

زما د زړه توتي کم عقله
ته په تنکو څانګو کېنې ماتې به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ویلی شمه

زما د لرې وطن یاره
رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم دیدونه

زما د مینې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وینو رنګ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کیږي صفتونه

زما د یار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوینه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نرۍ نرۍ زړګۍ به ستا راپسې چوینه

زما دې زېړی شي ستا دې تبه
په طبیبانو به جوړه ګرځو مینه

زما لالیه لېونیه
ته لېونی شوې زه دې هم لېونۍ کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملایان شول
زه د جانان مینې د علمه وویستمه

زماسپېرۀ قسمت ته ګوره
خلك شاهان شول زه کچکول په غاړه یمه

زموږ د کلي نجونه مړي دي
یا وخت خراب دی چې ګودر له نه راځینه

زه به شړۍ له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شینګو دې تنور نه لمبه کوینه

زه په عاشق سرې پوهېږم
د دروازې په ځنځیر ځان مشغولوینه

زه په عاشق سرې پوهېږم
یا یې رنګ زېړ وي یا یې شونډې وچې وینه

زه په ګلونو اموخته وم
پردی وطن دی ځنې تشې ګرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سیالۍ راسره ځینه

زه چې سهر د خوبه پاڅم
د کلیمې سره دې سمه یادومه

زه چې سهر له خوبه پاڅم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټیکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکې غم کوینه

زه لېونو سره خوشال یم
زما یې خوښ دي دا شلېدلي ګرېوانونه

ژوند کې یې غم لیدلی نه و
چې شوه مینه ډېر یې ولیدل غمونه

ژوندون خوغټه سرمایه ده
ټول هوښیاران یې په غزت کې تیروینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خیژم
باد به پوښتم چې یار مې څه ویلی دینه

سبا مې ستا په تهمت وژني
غولی جارو کړه چې په شړ مې وینې ځینه

سپوږمیه سر وهه راخېژه
یار مې د گلو لو کوي گوتې ریبینه

سپوږمۍ به ډېره شي حیرانه
چې شین خالی زلفې په شا راواړوینه

سپوږمۍ په غره راپورته کیږه
که مساپر په سیند گډیږي غرق به شینه

سپوږمۍ راوخته رنا شوه
په سپین مږوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځینه

ستا به گیله له ما نه کیږي
ماته گیلې له بېلتانه ولاړې دینه

ستا په ښو مې زړه زخمي شو
د زړه په وینو به دې شونډې رنگومه

ستا په تُهمت مې جامې رنگ شوې
اوس به رنگ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته
ما ژړوي د رقیبانو پیغورونه

ستا خو به تمه د دیدن شي
په ما پرتې دي تورې خاورې امبارونه

ستا خو په یو تُهمت رنگ زېړ شو
زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې گرځومه

ستا د گیلاس پشان غړۍ ده
زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شینه

ستا لوپټه زما کفن شه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښایست دوران به تېر شي
جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه

سترگو مې زړه ته نقصان پېښ کړ
اوس به ی د باز پشان تړلې گرځومه

سترگې په چل غړوه یاره
دونیا هوښیاره ده رسوا نشو مینه

سترگې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرگر جوړ کړي دینه

سترگې دا ستا سترگې زما دي
ما درته کله د یارۍ ویلي دینه

سترگې دې تورې په رنجو کړه
شونډو له رنگ د دنداسې ورکړه مینه

سترگې دې تورې کړه راووځه
سوداگر گرځي غتې سترگې خوښوینه

سترگو دې بیا ناغې پیدا کړې
دناغه دارو سترگو څوک طاقت لرینه

سترگه وهل مې درنه زده کړل
اوس راته ښایه د ښو اشارتونه

سترگې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرگر جوړ کړي دینه

سترگې دې ډکې تو مانچې دي
چې د گودره را ختم ودی ویشتمه

سترگې به هر چا تورولی
په ټول مهالت کې همدا زه په گوته شومه

سترګې په چل غړوه یاره
اوړکي بازان دي غټې سترګې خوښوينه

سترګې دیدن وکړي مړې شي
شونډو د غم نه وچ پترې نيولي وينه

سترګې دې تورې کړه راووځه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دينه

سترګې دې ولې واړولې
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوينه

سترګې مې اوباسئ لايق يم
چې بې وفا ته غړېدې مين يې کړمه

سترګې نرۍ تورې مزه کا
دا ګډې وډې سترګې ډمې توروينه

سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

سر په تېشه وهل اسان دي
فرهاده ګران دي د يارۍ سوي داغونه

سر لاندې غته تيګه کېده
پردی وطن دی پکې نشته بالښتونه

سلام زما په ځان منظور کړه
د مسافرو سلام کله کله وينه

سورت ياسين راباندې وايه
په ما خولې د زنکدن راغلي دينه

سورت ياسين راباندې وايه
چې مي سختۍ د زنکدن اسانې شه

شال يې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

شاه دګودر له لورې راغله
لکه يا چا ورته پيري ولاړې دينه

شاه دګودره روانيږه
زما نر يرۍ د زړګی پا خه برجونه

شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وړه شنه يې خالونه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
چې د پېزوان سورۍ پرې اوړی ژمی وينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
مور يې د زېړې غوا غوړي ورکړې دينه

شونډې شربت کړه ماته يې راکړه
زه د هجران په سفر ځم ترۍ به شمه

ښه ده چې ته له خيره راغلې
کنه ما کند کچکول تړه درپسې تلمه

ښه ده چې ستا له لورې وشوه
چې ملامته درته زه نه شوم مينه

ښه ده چې سترګې دې وړې دي
که چېرې غټې وای خوړلی به دې ومه

ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلې
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځينه

ښه دی چې ستا د يارۍ خلاص شوم
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شې
په کتاب پروت یې یادوې شینکي خالونه

طبیبه لاس مې ځله ګورې
زه خو اشنا د زړه په سر ویشلی یمه

عاشق سړی له رنګه تور وي
سوی په اور وي معشوقې رټلی وینه

عاشق کم عقل دی چې ژاړي
باران په تیګو باندې څه اثر کوینه

عاشقي لال بېلتون ښامار دی
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به یې خورینه

عاشقي لویه پاچاهي ده
چې معشوقه یې په طرف ولاړه وینه

عاشقي مه کوئ عالمه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه

عاشقي وای جدایي نه وای
خدایه په در کې به دې څه کم شوي وونه

عالمه ښنګه ترې توبه کړم
ما پرې اخیستې دي د کلي تهمتونه

عالمه یو تر بل ځاریږئ
ما د مجلس یاران لیدل چې خاورې شونه

عالمه یو له بل ځاریږئ
مرګ راپسې دی نیمه خوا به پاتې شونه

عزرایل هسې ځان بدنام کړ
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

عطر مې پورې په کفن کړه
په تار د زلفو دې لیلا ورکړه ټکونه

عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مینه

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړې د ینه

غرور په حسن ناداني ده
حسن د ژمي مازدیګر دی تېر به شینه

غل خو په توره شپه کې غلا کړي
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه

غم دې دا ستا نه وفادار دی
ته کله کله غم دې تل راسره وینه

غم دې راځي زه پرې خوشحال یم
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وینه

غم کې پیدا په غم کې لوی شوم
په غم مین په غم به تور لحد ته ځمه

فقیره کبر پکې مکړه
چې لیلا خاورې درکوي تره پندونه

قبر مې ښنګ کې ورته جوړ کړئ
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه

قبر مې لوڅ کړه حال مې ګوره
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه

قرضدار مې نه یې چې پټ ګرځې
زه خو دې بس د ښکلي مخ دیدن کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په خدای باور پرې وکړه
د تش دیدن پسې دې اوښکې تویومه

قسمته خدای لپاره ویښ شه
څوک تر قیامته پورې نه کوي خوبونه

ک گ ل

کابل ته مه وایه چې وران شې
کابل کې شته دی ښتانه ببر برېتونه

کاغذ لیکلی ترېنه واخلئ
د ننۍ زمانې یار دی ټگ به وینه

کاغذه داسي وخت کې ورشه
چې دماښام په ډوډۍ ناست وې وژاړینه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې ځار شه بیا پرې وایه سلامونه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وایه سلامونه

کاغذه والوزه شاهین شه
له خنداشین شه بیا پری وایه سلامونه

کټ د بلی سوري ته راوړه
میاشت د بادرو ده لېونی به شې مینه

کفن مې کلک وگنډه موري
د ځوانۍ ټول عُمر پدې کې تېرومه

کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مینه په درندو کاڼو تلمه

کوڅه کې اودریږه شیرینې
په ماذیگرکې به ضرورهلته درځمه

کوڅه کې بیالیلاولاړه
دخوار مین دیدن ته سترگې غړوینه

کوڅه کې ژاړې په سلگوشوه
دچاتصویرته سپینې اوښکې تویه وینه

کوڅه کې ښکته پورته مه ځه
څوک به خبرشي اورسوابه شومینه

کور یې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر یې کشمالي کرلي دینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
بیا مې د بنگو پیالی مه بوله مینه

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیکه بې ننگۍ ته دې ساتینه

که تور اوربل مې میراتیږي
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه

که ته ر یښتیا پر ما مین یې
د گودر غاړې اجاره واخله مینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
د خومارو سترگو به اوباسم سیخونه

که ځان په سلورنگوجوړکړې
چې مرگ دوبولي په تابه گوته ږدینه

که څوک باچا د زمانې شي
د جانان مینه به یې کوڅو کې گرځوینه

که د ځوانۍ دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې خورومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د دولت ناچاري نه وای
ما به جانان په تول د سرو اخیستی ونه

که د زلمو نه پوره نشوه
ګرانه وطنه جنګی به دې ګټینه

که د یدن کړی ګودر ته راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

که دیدن غواړې راته ګوره
زه به ډوډی په تناره وځنډومه

که دیدن کړي تلوار راوکړه
کور کې څوک نشته زه یوازې ناسته یمه

که دې خندلي راته نه وای
غریب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونۀ

که دی زما دیدن یاد یږی
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

که زړه ته سل تسلي ورکړم
سترګو لیدلی جانان کله هېروینه

که ستا نه سل ځله توبه کړم
په ما مین زړه مې توبې نه قبلوینه

که سړنی اوړی خدای وکړي
ماته جانان د سور پېزوان ویلي دینه

که سلام غواړې خط به درشي
که دیدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه

که لېونی یې زما خوښ یې
خلک یاري د لېونو سره کوینه

که مرور شې ځان به خوار کړې
جنګی کله مرور پخلا کوینه

که مساپر شي بیا به راشې
د تورو خاورو مساپر کله راځینه

که ملامت یم ما دې مړ کړي
چې بې ګناه یم سر مې ولې غوڅوینه

که مور او پلار دې خدای رضا کړل
د ماما ګانو به دې زنې ونیسمه

که مې نصیب د بدو نه وای
په شین چمن به مې منګی نه ماتېدنه

ګلاب د اصله شهزاده دی
رامبېل چامبېل یې نوکران نیولي دینه

ګلونه ډیر درسره راوړه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه

ګوتې قلم ته په ژړا شوې
لیک به باقي وي مړ به تورې خاورې یونه

ګودر ته ځم راپسې راشه
ما په منګي کې پراتې راوړې دینه

ګودر ته دواړه خویندې راغلې
مشره ویشل کړي کشه غشي ورکوینه

ګوره ښېرې به درته وکړم
نوره مې مه اخله دخوږ زړه ازارونه

ګیلې به ډېرې ورته وکړم
که مې یو ځل د سور پالنګ ملګری شینه

ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه
په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه

ګودر پاچا منګی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل پاچا سلام کو ینه

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منګی جنګی زما په قبر ږد ینه

ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه

ګودر ته ځم را پسی را شه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر ته ځم راپسی راشه
گودر ته ځم راپسی راشه
گودر ته ځی په مخه راغلې
گودر ته دواړه خو یندي راغلی
گودر د غدونو څه کم نه دی
گودر دی عمر له اباد وې
گودر دی عمر له ودان وې
گودر شو گرم مازد یگر دی
گودر کې سری ملبی شوی پورته
گودر له ځم چې اوبه راوړم
گودر له ځم چې مانگی مات کړم
گودر له ځمه خو شحا لیږم
گودر له ځمه را پسی را شه
گودر له ځی او ښنو ته گوري
گودر له غبرگې خو یندی راغلی
گودرته ځم راپسی راشه
گودرته څی ناوخته کیږی
گودرته راغلی برابره
گودرکې هره ورځ اختر وې
گودرکې هره ورځ اختر وې
گودره بخت دی غلبه دی
گودره ټول درته لو گی شم
گور له ځم را پسی راشه
لاړم د خپل وطنه لاړم
لکه کابل دافغان حق دی
ملونځ چې قضا شي بيا ادا شي
له مانه ولې گيله من يې

زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
وخت مازد یگردی چې پری وکړو د یدنونه
گیبی گیبی پرتو گ دی لاره نه راکو ینه
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
پکې پښیږی شنی پاخی کټه بازونه
مازد یگري پکې وی اخترونه
په دی بهانه د حانان وکړم د یدنونه
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه
د چا د زړه په دنیا اور ولگید نه
په سرو منگلو به یې جانان له ورکومه
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه
چې مې جانان کر لې لاره کې سره گلونه
ما په منگې کې پراټي را وړی د ینه
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه
گو له ماری د خمارو ستر گو کو ینه
زه به منگی په لپو ورو،ورو ډکومه
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه
یا خو لگی راکړه یا منگی در ماتو مه
رنگ رنگ پکې وی د خو بانو محلسونه
منگي په سر ورله راځی جو نی سیلونه
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
منگي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه
بې وفا یار راباندې ډېر کبر کوونه
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه
نه ادا کیږي قضا شوي دیدنونه
کم عقله یاره د پردو اختیار کې یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

م ن و هـ ي

ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندي ملا له پر ما کيږدی قد مو نه

ما خو د ليرې نه صحي کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچي د عمره ځار کړې
د سبايي اور يې بليږي دوی ترې ځينه

ما د کونړ د سيند نه ځار کړې
زما جانان به پکې مخ مينځلی وينه

ما د ګودر په غاړه خښ کړئ
چې جنکی مې مات بنګړي په قبر ږدينه

ما د نصيب نه تېښته وکړه
نصيب زما د لارې مل راسره ځينه

ما دګودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنګړی په قبر ږد ينه

ما دې ټوپۍ په سر ګڼله
د جنکو په وار پيدا ورکه دې کړمه

ما زد يګر تل لری خاونده
چې ماز د يګر په ګودر وشی د يدنونه

ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ينه

ما سره سمه سيالي مه کړه
ما د لنډيو سيپارې ويلي دينه

ما له مې وړی زړګی راکړه
زه وم نادانه په ياری نه پوهېدمه

ما له وړوکي ريبار ځار کړې
چې يوه خبره دوه ځلې راته کوينه

ما ويل يوازې زما يار يې
د اختر ټال يې هر سړی دې زنګوينه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی ياره بې نېتې نشته مرګونه

ما يارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښېرو دې وېرېدمه

ما يې د ورور د سترګو ځار کړې
ده به د خور سترګو ته ډېر کتلي وينه

ما يې د ورور د سترګور ځار کړې
دا د ورور سترګې يې د خور په شانته دينه

ماته دې دومره ديدن بس دی
چې په کوځه کې ښه نيولی شې مينه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانی وير پکې کومه

مازديګر چېرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازديګر پيغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځينه

مازديګر لمونځ دې قبول مشه
ديدن دې پرېښود د ايمان کوې سوالونه

مازديګر لمونځ رانه قضا شو
نوی مين وم په ديدن نه مړيدمه

مازديګری دی سوال قبليږي
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازديګری دی ښېرې مکړه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړينه

مبارکي راکړئ عالمه
چې پرې مين وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره یار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې یار ورسپېدنه

مخ په قبله مې د یار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا دیدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګین نه یې ځونډې ورک شوي دینه

مرګیه دومره صبر وکړه
یو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوڅه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د یار په کوڅه یوسئ
چې د نجلۍ د دادا یخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه یم په نامه دې ناسته یمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوینه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوینه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې لیږینه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به یې خویندې د دین په تمه وینه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپینه خولې ویده پرې ایښې ومه

مسافرۍ خوړلیه یاره
پیزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

مسافرۍ خوړلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافرۍ مې زړه نری کړ
چې تش وطن رایادوم ژړا راځینه

مسافرۍ نه ستړی مشې
اول خوله درکړم که دې جیب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوك مې نه پخولاکوینه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
یو دې خیر ټول کړو بل دې وکړل دیدنونه

منګیه بخت ته دې حیران یم
اول دې ښکل کړي بیا دې غېږ ته خېږوینه

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګي یې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نۍ منګی په لپو ډکو ینه

منګي یې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شیطانۍ منګی په لپو ډکوینه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې برې کیږی د یدنونه

مور یې د کلي شومړې غواړي
لور یې په سپینه روپۍ خوله نه ورکوینه

مور یې د کلي شومړې غواړي
لور یې د لارې مېلمانه راستنوینه

مور یې مانبو ورته لوګی کړي
زیارت له تلې چا به یې مخ لیدلی وینه

مورې توپک کمربند راکړه
په ما مینه نجلۍ بل ته ورکوینه

مورې د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کره وکړه زوږ دې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موري کوچیانو ته مې ورکړه
چې تور پېکی مې د هلبند شمال وهینه

موري کوچیانو ته مې ورکړه
کنډک کنډک مستې به خورم غټه به شمه

موري لنډۍ ټوپك مې راکړه
په مامینه جینۍ بل ته ورکوینه

موري لنډۍ توره مې راکړه
په دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه

مین زړګي ته مې سلام دی
چې تمامي عمر په صبر تېرومه

مینه په تګ راتګ زیاتیږي
مونږ کره مه راځه چې زړه دې صبر شینه

مینه په تلو راتلو زیاتیږي
کله راځه کله به زه درځم مینه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه دروغو زړونوکاردی
زموږه زړونه غریبۍ وژلي دینه

مینه کې هر څه هر څه کیږي
په تا یوه خبره راغله هېر دې کړمه

مینې دې داسې لېونی کړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

نارې وهم نارې مې نه اورې
هله به یې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منګی مات شه
چې په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر کړه شوه
ورسره کوږ شومهد پانډه ولوېدمه

نجلۍ کړه شوه ماته نشته
د کونډې لور ده مور غوړې ورکړې دینه

نجلۍ که ټوکی د بخمل دی
یار یې نیستمن دی په ژړا له ملکه ځینه

نجلۍ وړه د یارۍ نه ده
کم عقله مور یې ورته سترګې توروینه

نجلۍ ولاړه په لمانځه ده
پېرزو مې نشي تور پیکی په خاورو ړدینه

نرۍ نرۍ لوګی ترې خیږي
د چا په نوې یارۍ اور ولګېدنه

نرۍ مریح ته رسیدلې
موړلاتراوسه وړوپه خروباندې بارونه

نښې دې ډېرې ما سره دي
نښې دې څه کړم چې دې سترګې نه وینمه

نصیب مې خپل دی رارسیږي
موري زما په نصیب مه کوه جنګونه

نصیبه وسوزې ایره شي
تندیه مات شې تاکې څه لیکلي دینه

نن خو مې ډیر یادیږې یاره
خدای دې ناڅاپه چیرته راوله مینه

نن د ګودر په لاره مه ځه
لیلا ولاړه ده په زړه ویشتل کوینه

نن مې د قبر خواله راشه
مبارکي د نوي کور راکړه مینه

نه به انځر د ورځې ګل شي
نه به زما زړګی د غمه خالي شینه

نه دې د ځان نه دې د بل کړم
د دادا کور کې دې زړه کړمه ظالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایم چې داسې ځای ته لاړ وای
چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وګورمه

وخت د ځوانې مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

ودرېدی نشمه غورزیږم
تاو کړې غشي مې د غم خوړلي دینه

ودې ویشتم پورته دې نه کړم
خلک ویشتلی مرغۍ ژر پورته کوینه

وربل یې پوړې پوړې راغی
بخت د هغه دی چې یې پولې ورانوینه

ورشه د یار خبر دې واخله
چې بې دیدنه دې ساته لېونه شونه

ورکه د کور کلي یاري شه
د زنې سر مې دېوالو وسولاونه

وطن به ستا لپاره پرېږدم
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

وطن د مور او پلاره خوږ دی
جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه

وطن مې تن ،تن مې وطن دي
دتن په وینویې ساتم ترڅوچې یمه

وطن مې ستا له غمه پرېښود
خلکو ته وایم چې نیسی اخیستی یمه

ولاړه اوسه چې دې وینمه
چا دې صفت راته کوو راغلی یمه

ولې دې سر په زنګنو کړ
ما په ځوانانو کې خوښ کړې یې مینه

ولې دې مخ زما نه پټ کړ
اشنا غماز درته دروغ ویلي دینه

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

هر کله راشې د یار غمه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وږمه

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

هغه دې هېر دي که دې یاد دي
چې د کړکۍ شمال په دواړو لګېدنه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

یا خو زما په زړه تیاره ده
یا خو په ټوله دونیا پرېوتل ګردونه

یا خو زما نصیب خراب دی
یا خو به ټولې یارانې دغسې وینه

یار مې په اوم کې زه اتم کې
یو کال به پاتې شم چې دواړه یو ځای شونه

یار مې په شنو سترګو مین دی
زه به دا تورې سترګې چېرته بدلومه

یار مې هندو زه مسلمان یم
د یار لپاره درمسال جارو کومه

یاره زموږکلي ته راشه
یوڅه په جیب کې ستالپاره ګرځومه

یارې په تور او په سپین نه ده
دا معشوقې خو غنمرنګې خوند کوینه

یارې په تور او په سپین نه ده
زړه چې مین شي تور او سپین نه پېژنینه

یارې خو تا پرې کړه کمبخته
که ما پرې کړې وای ژړلي به دې وونه

یارې خو تا کړه ما خو نکړه
اوس یې چې لنډه پرې کوې ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياري د دنګې نجلۍ خوند کړي
د پلو لاندې سرې غلې تېروينه

ياري د زور خبره نه ده
که زړه دې نه وي بيا دې نه مجبورومه

ياري د شنې لښتې ګوزار دی
چې چا خوړلی رنګ يې ځای ته نه راځينه

ياري دې ټوله د ټګۍ وه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه

ياري دې نه کوم ډاريږم
د لرې لرې نندراې به دې کومه

ياري دې نه وه خوب ليدل و
څو چې مې سترګې غړولې سبا شونه

يم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه

يو اخيري مصره دې داوي
اخر يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه

يو ځلې بيا په دې لار راشه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل ګردونه

يو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
لار يې صحي کړه په غضب ککړه شومه

يو خو دې غونډه منډه خوله ده
بل دې خبرې په کنده تللي دينه

يو دې غريب پيدا کړم خدايه
بل دې مين په کبرجنې نجلۍ کړمه

يو زخم نه دی چې به جوړ شي
هزار زخمونه مې په زړه دي مړ به شمه

يو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
د وصال ترې يم اوبه بهانه کومه

يو وارې ټينګه غېږه راکړه
بيا دې دا دا له توره ورکړه چې راځينه

يوازې خدای به پرې خبر وي
د خندا ډکه خوله به چيرته ناسته وينه

يوازې ژوند مې په کار نه دی
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوۍ خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو يا اي ليرنينګ اپلېکيشنې، ګيم او آنلاين آفلاين پروګرامونو اپلېکيشنونه يا پوسټکالي جوړېږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو يا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هيوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډيو ته مونږ کمپيوټري پوسټکالی هم جوړ کړی چې هيواد وال يې زما له ويب پاڼې څخه ډانلوډولی شي.
http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتياوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library